

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

31 oktober 2008

BELEIDSBRIEF

Stedenbeleid

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door de heer Marino Keulen,
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

INHOUD

	Blz.
I. Inleiding	5
II. De steden in beeld	9
1. Stadsvlucht: globaal gekeerd, maar nog steeds selectief	9
2. Wonen in de stad	11
3. Ondernemen in de stad	12
4. Zorg in de stad	13
III. Recente (2007-2008) en geplande beleidsmaatregelen (2008-2009)	15
1. Verhogen van de leefbaarheid van de steden en dit zowel op stadsniveau als op wijkniveau	15
1.1. Stedenfonds voor 13 steden en de VGC	15
1.2. Stadsvernieuwingsprojecten voor 13 centrumsteden, 21 provinciale steden en de VGC	18
2. Verbeteren van het samenleven in diversiteit en versterken van het democratische draagvlak in de steden	22
2.1. Werkgroep Participatie: visietekst en aanbevelingen	23
2.2. Gebiedswerking in de steden: congres en publicatie in samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden	27
2.3. Ervaringen op vlak van participatie in het kader van het Stedenfonds	27
2.4. Ondersteuning van innoverende en originele projecten in de steden	28
3. Verhogen van de kwaliteit van het bestuur in de steden	30
3.1. Ondersteunen van de visie-ontwikkeling via de Stadsmonitor	30
3.2. Onderzoek strategische managementsmodellen	31
3.3. Opvolging, ondersteuning en kwaliteitsbewaking stadsvernieuwingsprojecten	32
3.4. Masterclass stadsprojecten	34
3.5. Discussieplatform ‘rasterstad-stadsregionale samenwerking’	35
3.6. Ondersteuning aan de steden inzake Europa	35
3.7. Realisatie en opvolging van de stadscontracten	37
4. Verhogen van de positieve beeldvorming van de steden	37
4.1. Website thuisindestad.be	38
4.2. Communicatiecampagne ‘Thuis in de stad’	38
4.3. ‘Thuis in de stad’-prijs	39
4.4. Pilotproject stadsklassen	40
5. Steden versterken door samenwerking op verschillende bestuursniveaus	41
5.1. Samenwerking met de steden en VGC	42
5.2. Samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden	45
5.3. Op Vlaams niveau: samenwerking realiseren tussen de verschillende diensten van de Vlaamse overheid	46
5.4. Samenwerking met het federale niveau	47
5.5. Samenwerking met Europa	47

IV.	Begroting	50
1.	Stedenfonds	50
2.	Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten	50
3.	Werkingsuitgaven stedenbeleid.....	51
4.	Studiekosten en onderzoeksopdrachten in het kader van het stedenbeleid	52
5.	Allerhande uitgaven in verband met communicatie.....	53
6.	Communicatie stedenbeleid	53
7.	‘Thuis in de Stad’-prijs.....	54
8.	Subsidies voor originele en innoverende projecten in steden	54
9.	Subsidie aan het Kenniscentrum Vlaamse steden	55
V.	Regelgevingsagenda	55
VI.	Samenvatting van geplande beleidsmaatregelen 2008-2009	56
VII.	Samenvatting beleidsmaatregelen die reeds gerealiseerd zijn van 2004 tot nu	58
VIII.	Moties en resoluties Vlaams Parlement.....	60

I Inleiding

Beleidsbrief Stedenbeleid 2008-2009: krachten bundelen en de toekomst voorbereiden

Het voorbije werkjaar kwam het Vlaamse Stedenbeleid op kruissnelheid met het afsluiten van de nieuwe beleidsovereenkomsten voor het Stedenfonds II (2008-2013) met de centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie; de ondertekening van de stadscontracten met de 13 centrumsteden en het samenwerkingsprotocol met het Kenniscentrum Vlaamse Steden dat in 2007 door de centrumsteden is opgericht met het oog op kennisdeling, kennisontwikkeling, netwerkvorming en beleidsbeïnvloeding. Andere noemenswaardige verwezenlijkingen zijn de verbeterde opvolging, inventarisatie en ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten; de druk bijgewoonde vormingssessies over Europese samenwerking, -fondsenwerving en -ervaringsuitwisseling op maat van de steden en het succes van de tweede Masterclass Stadsontwikkeling waaraan naast de centrumsteden ook ambtenaren en politici uit de provincie steden konden deelnemen.

Hoewel de werkzaamheden van de Vlaams- stedelijke Werkgroep Participatie pas in november 2008 worden afgerond, kwam de Werkgroep op mijn vraag al voor de zomervakantie met een voorlopige visietekst en een eerste reeks tussentijdse aanbevelingen. Een beknopte weergave hiervan vindt u in deze beleidsbrief. De aanbevelingen moeten de lokale besturen inspireren in hun zoektocht naar geschikte participatiepraktijken en zijn tegelijk richtinggevend voor de manier waarop de Vlaamse overheid een meer participatief bestuur op lokaal niveau kan helpen realiseren en faciliteren. Tenslotte wil ik nog de lopende actualisering van de Stadsmonitor vermelden, inclusief uitgebreide publieksbevraging, en de resolute keuze voor het 'Wonen in de stad' als thema van de nieuwe 'Thuis in de Stad' campagne. De nieuwe steden campagne zal de mogelijkheden van de stad en van nieuwe stadsprojecten, in het bijzonder voor twintigers en jonge gezinnen, in de kijker stellen en op die manier de steden ondersteunen in hun streven om ook deze doelgroep te overtuigen om te kiezen voor een leven in de stad.

Voor de centrumsteden zijn kwaliteitsvolle en betaalbare woningen en een (verkeers)veilige en aangename woonomgeving een beleidsprioriteit en een belangrijke graadmeter voor de leefbaarheid en duurzaamheid van de stad. Het belang dat de steden hechten aan een woonbeleid op maat, blijkt uit de keuze voor het thema 'wonen' als gemeenschappelijk luik binnen de stadscontracten en uit de nieuwe beleidsovereenkomsten voor het Stedenfonds. De steden geven aan de nieuwe Stedenfondsmiddelen voornamelijk te zullen inzetten voor wonen, ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling en een meer gebiedsgericht stedelijk beleid.

Het woonbeleid beperkt zich niet langer tot de kwaliteit en de betaalbaarheid van het wonen maar gaat in toenemende mate ook over het verbeteren van de leefbaarheid en het samenleven op wijkniveau. Die ambitie verklaart de sterk toegenomen aandacht voor stadsvernieuwing en stadsontwikkeling. De investeringen in kwaliteitsvolle stadsontwikkeling zijn de voorbije 6 jaar uitgegroeid tot een cruciaal instrument van het Vlaamse stedenbeleid en winnen ook op Europees niveau aan belang. De steden zien stadsontwikkelingsprojecten niet enkel als een instrument om verloederde stadsdelen weer gezond te maken en een nieuwe bestemming te geven, maar ook als een van de belangrijkste hefboomen om jonge gezinnen aan te trekken naar de stad en om een gezonde sociale mix te realiseren.

In de nieuwe beleidsovereenkomsten voor het Stedenfonds (2008-2013) schuiven maar liefst 11 van de 13 centrumsteden alsook de VGC het aantrekken van jonge gezinnen als prioritair na te streven evolutie (beleidseffect) voor de volgende 6 jaar naar voor. Want hoewel de stadsvlucht in absolute cijfers gekeerd is en de Vlaamse steden sinds 2002 weer een bevolkingstoename kennen, blijven jonge gezinnen nog altijd de stad verlaten eens er kinderen zijn.

Het Vlaamse stedenbeleid legt ook in het laatste jaar van deze legislatuur de lat hoog en tekent de krachtlijnen uit, als basis voor toekomstig beleid. Ik wil er hier graag enkele toelichten:

Stadsvernieuwing in Europees perspectief

Willen we de leefbaarheid van de stad verbeteren en meer jonge gezinnen aantrekken, dan zullen we nog meer dan vandaag moeten investeren in kwaliteitsvolle stadsvernieuwing met bijzondere aandacht voor een kindvriendelijke inrichting van de publieke ruimte en voor ecologisch en duurzaam wonen. Om de hefboomeffecten van stadsvernieuwingsprojecten te vergroten, is er nood aan het bundelen van diverse financieringsstromen -stedelijke, Vlaamse, Europese en voor sommige steden ook federale- maar eveneens aan het integreren van expertise, kwaliteitscriteria, ondersteuning en rapportering. Met het oog op een efficiëntere en meer flexibele inzet van middelen en op een optimalisering van stadsontwikkelingsprojecten heb ik tijdens de zomervakantie bij de bevoegde Europese instanties een aanvraag ingediend voor een evaluatieonderzoek naar de mogelijke meerwaarde van het nieuwe Europese JESSICA- fonds voor de stadsontwikkeling in Vlaanderen. De Europese Investeringsbank, die de studie zal laten uitvoeren, heeft ondertussen positief gereageerd op deze aanvraag.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable investment in City Areas), een nieuw Europees Fonds voor duurzame Stadsontwikkeling, is een initiatief van de Europese Commissie, de Europese Investeringsbank en de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa. Voor de begeleiding van het onderzoek aan Vlaamse zijde is begin september een 'JESSICA' werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de betrokken beleidsdomeinen en kabinetten, afgevaardigden van de steden en externe deskundigen op vlak van financiën en stadsontwikkeling. Een belangrijke partner hierbij is de Participatiemaatschappij Vlaanderen, die de brugfunctie tussen de Vlaamse Task Force en de Europese instanties zal waarnemen. Het evaluatierapport zal tegen eind april afgerond zijn, zodat de bevindingen kunnen meegenomen worden door de volgende Vlaamse Regering.

In het kader van de Europese Structuurfondsen is op het Comité van Toezicht van juli 2008 ook een doorbraak gerealiseerd mbt de verdeling van de 5 miljoen euro co-financieringsmiddelen (op jaarbasis) voor multifunctionele projecten waarvoor een horizontaal begrotingsartikel is gecreëerd. Op grond van een analyse van de voorbije EFRO- periode, is beslist dat 80% van deze middelen naar stedelijke projecten zal gaan.

Stadsregionale samenwerking

Met de installatie van het "discussieplatform rasterstad- stadsregionale samenwerking" in november 2008 hopen we een breed maatschappelijk en bestuurlijk debat op gang te trekken over het zo optimaal mogelijk samen beheren van stad en rand en om te komen tot nieuwe vormen van stadsregionale samenwerking. Hiermee realiseren we een laatste belangrijke doelstelling uit het Vlaams Regeerakkoord. Het Kenniscentrum Vlaamse steden kreeg via het samenwerkingsprotocol van 8 mei 2008 de opdracht om tegen 30 september interessante en soms verborgen vormen van netwerking en interactie tussen actoren in de verschillende stedelijke gebieden te inventariseren en om mogelijke Vlaamse instrumenten en incentives in kaart te brengen die feitelijk of potentieel inzetbaar zijn om de lokale dynamiek te stimuleren en samenwerking te bevorderen. De aanbevelingen die het discussieforum in de lente van 2009 zal naar voor schuiven, vormen een belangrijke insteek voor de volgende Vlaamse Regering en moeten bijdragen tot aangepast Vlaams beleid.

Participatie en gebiedsgerichte werking

Terwijl de doelstellingen van het Stedenfonds ongewijzigd bleven en stedenbeleid ook op lokaal niveau een hoge mate van continuïteit en vooruitdenken vertoont, zijn niettemin enkele duidelijke nieuwe accenten merkbaar. Omwille van de ingrijpende demografische evolutie, ondervinden de steden als eersten de nood aan een vernieuwend participatiebeleid en zijn ze voortdurend op zoek naar succesvolle participatiepraktijken die aansluiten bij de snel veranderende stedelijke omgeving. Als gevolg hiervan, stellen we in alle steden een toegenomen aandacht voor de buurt en de wijk vast. Het gebiedsgericht werken kan dankzij het nieuwe gemeentedecreet ook op financiële ondersteuning bogen, o.m. door het voorzien van wijkbudgetten. In sommige steden worden vandaag al wijkcontracten afgesloten; her en der overweegt men de toekenning van wijkbudgetten. Hoewel wijk- of gebiedswerking niet alle samenlevingsproblemen kan oplossen, erkent de Werkgroep Participatie het belang van participatie op wijkniveau als een mogelijke leerschool voor het omgaan met andere mensen. Initiatieven op wijkniveau ‘kunnen’ de burgerzin stimuleren, een bijdrage leveren tot het aanpakken van soms complexe problemen en leiden tot meer vertrouwen in de samenleving. Een gebiedsgerichte aanpak heeft wel ingrijpende gevolgen voor de stadsorganisatie. Over het gebiedsgericht werken in Vlaamse steden en gemeenten en het omgaan met burgerinitiatieven, is eind september in Antwerpen een stadscongres doorgegaan. Daar is ook de publicatie “De stad in de wijk” voorgesteld. Het congres was een samenwerkingsverband tussen het Kenniscentrum Vlaamse Steden, het Vlaamse Stedenbeleid en de professionele gebiedswerkers uit de steden en moet de basis leggen voor een participatiedebat op stadsniveau.

Krachten bundelen en het partnerschap met de steden versterken in Vlaanderen en in Europa

Een versterkt partnerschap tussen de steden en de Vlaamse overheid blijft ook in 2008 een speerpunt van het Vlaamse stedenbeleid. Het partnerschap krijgt zijn beslag o.m. in de concrete uitvoering van de stadscontracten; de opvolging van de stadsvernieuwingsprojecten en de samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Het Kenniscentrum is een belangrijke nieuwe partner voor het Vlaamse Stedenbeleid. Met de ondertekening van het samenwerkingsprotocol op 5 mei 2008 is formeel de eerste stap gezet om te komen tot een vruchtbare en intensieve samenwerking. De thema's waarrond wordt samengewerkt zijn: wonen in de stad, gebiedsgerichte werking, stadsregionale samenwerking en kennisopbouw en ervaringsuitwisseling inzake Europese dossiers.

De stadscontracten die vorig jaar voor een periode van 6 jaar tussen de steden en de Vlaamse overheid zijn afgesloten vormen een belangrijke toetssteen voor een efficiëntere samenwerking en voor een meer integrale aanpak van belangrijke stedelijke dossiers. Ook de begeleidingstrajecten in het kader van stadsvernieuwing hebben tot doel om te komen tot een vlottere interbestuurlijke samenwerking en tot een versnelde uitvoering van stadsvernieuwingsprojecten door een betere afstemming van procedures en timing. Nu al is duidelijk dat een horizontale samenwerking tussen de Vlaamse overheid, de administratie en de steden een grondige mentaliteitswijziging vraagt; een gezamenlijk tijds- en doelstellingenkader behoeft en een minder sectorale en meer integrale benadering van stadsprojecten vergt. Ook de discussies in het kader van de Mastersclass Stadsprojecten hebben duidelijk gemaakt dat de publiek- publieke samenwerking toe is aan een grondige evaluatie en aan ondubbelzinnige resultaatsverbintenissen. In de voortgangsrapportage die eind dit jaar aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd, zullen de structurele knelpunten worden aangegeven en concrete voorstellen worden gedaan voor een verbeterde samenwerking.

Grensoverschrijdende samenwerking wordt steeds belangrijker voor de stedelijke ontwikkeling. Daarom heb ik het Europese luik een prominentere plaats gegeven binnen mijn bevoegdheden. Aan mijn administratie heb ik de opdracht gegeven om samen met het “Kenniscentrum Vlaamse steden” en met het Vlaams- Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) een vraaggerichte ondersteuning van de steden inzake Europese aangelegenheden uit te bouwen. In dezelfde lijn wil ik in de nabije toekomst ook een nauwere samenwerking met het Nederlandse Stedenbeleid aangaan en ondersteuning bieden aan interregionale samenwerkingsverbanden waarvan een Vlaamse stad de leiding opneemt.

Omgekeerd verheugt het mij als minister voor Stedenbeleid dat ook de interesse van Europa, en van de Europese commissie in het bijzonder, voor de steden toeneemt. Steden zijn de motoren van de economische welvaart en van maatschappelijke en culturele veranderingen en vernieuwingen. Omdat sterke steden ook in de toekomst de beste waarborg bieden voor een welvarend Vlaanderen moeten we, samen met de Europese instellingen en met de steden, die toekomst vorm geven en alle krachten, expertise en middelen bundelen om een antwoord te bieden op de grote maatschappelijke uitdagingen van vandaag.

Marino Keulen
Vlaams minister van Stedenbeleid

II De steden in beeld

Door uiteenlopende activiteiten zoals wonen, werken, schoollopen, winkelen, ontspannen, zijn onze steden een hoogdynamisch gegeven. De Vlaamse samenleving heeft het potentieel van de steden nodig om een antwoord te kunnen bieden op belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zoals diversiteit, flexibiliteit en duurzaamheid. Het Vlaamse Stedenbeleid is er op gericht de stedelijkheid in al haar facetten te versterken door te focussen op de kracht van de stad als motor van maatschappelijke, economische en culturele vernieuwing en als drager van de kenniseconomie, zonder weliswaar de kwetsbaarheid van de stad uit het oog te verliezen.

Zowel de Stadsmonitor, editie 2006, als het VRIND-rapport 2008 bieden de 13 centrumsteden een schat aan informatie om hun beleidsvisie mee richting te geven en strategische keuzes uit te tekenen. Momenteel wordt de derde editie van de Stadsmonitor voorbereid. Deze versie (2008) zal aangevuld worden met de indicatoren voor zorg en ondernemen.

1 Stadsvlucht: globaal gekeerd, maar nog steeds selectief

De Vlaamse Regering voert een Stedenbeleid dat erop gericht is de stadsvlucht, in het bijzonder van sociaal economische sterkere gezinnen met kinderen, te stoppen en een sociale mix te stimuleren. Gezinnen met kinderen brengen letterlijk en figuurlijk ‘leven’ in de stad. Ze zorgen voor een stedelijke dynamiek, dragen bij tot een gezond evenwicht in een verouderende samenleving en leveren een belangrijke bijdrage tot het economisch en sociaal weefsel van een stad. En bovenal: de ouders van gezinnen die in de stad wonen, werken er ook vaak en betalen er dus belastingen. De steden zelf zien het aantrekken van jonge tweeverdieners met kinderen als een belangrijke graadmeter voor de aantrekkelijkheid van de stad. Een stad die verjongt, is gezond. Een betere sociale mix kan helpen om de negatieve effecten van concentratie van achterstelling weg te werken of op zijn minst te verdunnen. De sociale mix kan zo de ‘leefbaarheid’ van een stad vergroten. Elf van de dertien centrumsteden en de VGC hebben het aantrekken van jonge gezinnen als strategische prioriteit opgenomen in de nieuwe zesjarige beleidsovereenkomst voor het Stedenfonds. Met de nieuwe Thuis in de Stadcampagne 2008-2009 richten we ons in het bijzonder tot de jonge gezinnen en twintigers en focussen we inhoudelijk op het wonen in de stad en op de mogelijkheden van nieuwe stadsontwikkelingsprojecten voor deze doelgroepen.

1.1 Algemene migratie in de centrumsteden

Globaal zien we dat in de meeste steden de stadsvlucht tussen 1999 en 2007 gedaald is. Enkel in Kortrijk, Genk en Brussel lijkt de stadsvlucht nog niet helemaal gekeerd, maar ook daar kan men een positieve trend vaststellen. Brugge kende de laatste jaren een negatieve groei, maar lijkt in 2007 terug te kunnen uitpakken met een positief cijfer.

In de meeste steden zien we wel dat vooral het aantal buitenlandse inwijkelingen (migratie uit het buitenland naar Vlaamse centrumsteden) sterk bijgedragen heeft tot de huidige positieve cijfers. Het aantal Belgen dat de steden verlaat is in de meeste steden nog steeds groter dan het aantal Belgen dat er zich komt vestigen. Enkel in Aalst, Hasselt, Oostende en Roeselare is dit niet het geval.

Als we naar de aard van de buitenlandse inwijking kijken, zien we de laatste jaren een opmerkelijke stijging van het aantal Nederlanders dat zich in de Vlaamse centrumsteden en Brussel komt vestigen. We zien deze trend in zowat alle steden, uitgezonderd Oostende en Roeselare.

De groei van het aantal inwijkelingen uit Maghreb-landen kende een hoogtepunt rond 2002. Nadien ziet men de groei in bijna alle steden dalen, maar globaal gezien blijft deze nog steeds hoog. Steden met relatief weinig inwijkelingen uit Maghreb-landen zijn Brugge en Oostende.

Voor de inwijking uit de voormalige Oostbloklanden zien we vooral een stijging in Antwerpen, Brussel en Gent. Toch kan men ook in Brugge, Kortrijk en Leuven een lichte groei vaststellen.

Wat het aantal Aziatische inwijkelingen betreft ziet men in Leuven en Antwerpen een opmerkelijke stijging en in Kortrijk en Turnhout een lichte stijging. Of het hier om een trend gaat is echter te vroeg om te beoordelen.

1.2 Migratie van jonge gezinnen in de centrumsteden

De meeste steden kennen globaal negatieve cijfers voor de migratie van jonge gezinnen (30-39 jarigen en 0-9 jarigen). De stadsvlucht van jonge gezinnen geldt nog steeds voor Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, Mechelen, Oostende en Turnhout. In Antwerpen, Brussel, Gent, Mechelen en Turnhout ziet men wel een positieve groei van de buitenlandse inwijking, maar dit is gekoppeld aan een negatief cijfer voor de binnenlandse inwijking. In Leuven lijkt de buitenlandse inwijking toe te nemen, terwijl de binnenlandse inwijking sterk negatief blijft. De nationaliteitscijfers voor de buitenlandse inwijking volgen dezelfde trends als de algemene migratiecijfers.

Voor Genk zijn de cijfers voor de migratie van jonge gezinnen opvallend positiever dan voor de algemene migratie. Voor Aalst en Roeselare zien we over de ganse lijn licht positieve migratiesaldo's van jonge gezinnen. Voor Aalst wordt dit voornamelijk veroorzaakt door het externe migratiesaldo (meer buitenlanders komen zich in de stad vestigen, dan er de stad verlaten). Maar ook voor het interne migratiesaldo kunnen we een positieve trend vaststellen (meer Belgen komen zich in de stad vestigen, dan er de stad verlaten). Voor Roeselare is het positieve migratiesaldo vooral te danken aan het interne migratiesaldo. Voor Hasselt zien we de laatste jaren een trendbreuk. De stad kruipt uit de rode cijfers en trekt weer jonge gezinnen aan.

1.3 Migratie van medioren in de centrumsteden (45-64 jarigen)

Enkel Oostende kent over de ganse lijn positieve cijfers. Antwerpen, Brussel, Gent, Kortrijk, Leuven en Mechelen kennen daarentegen tussen 1997 en 2006 een negatief migratiesaldo van medioren. Dit is vooral te wijten aan het negatieve interne migratiesaldo. Het externe migratiesaldo is er de laatste 5 jaren wel positief (meer buitenlanders komen zich in de stad vestigen, dan er de stad verlaten). Ondanks het negatieve algemene migratiecijfer voor Antwerpen kan men de laatste jaren toch een positieve trend vaststellen.

Voor Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout ziet men wisselende, maar meer dan gemiddeld positieve cijfers. De laatste jaren zijn de migratiecijfers voor medioren in al deze steden positief.

1.4 Migratie van jongvolwassenen in de centrumsteden (20-29 jarigen)

Opvallend zijn de sterk positieve cijfers voor zowel Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen. In tegenstelling tot de overige migratiecijfers ziet men hier wel een positief cijfer voor de binnenlandse inwijking.

Ook Aalst, Hasselt en Turnhout kennen globaal positieve cijfers. Wel ziet men een plotse val voor Turnhout in 2006. Roeselare kent na een aantal daljaren in 2006 terug een positief cijfer. Sint-Niklaas heeft sterk wisselende cijfers.

Brugge kende na 2004 een sterke daling. 2005 en 2006 kleurden opvallend rood. Kortrijk daarentegen kende van 1997 tot en met 2005 een negatief migratiesaldo, maar breekt die trend in 2006 door met een positief cijfer voor de dag te komen (weliswaar veroorzaakt door de buitenlandse inwijking).

2 Wonen in de stad

In een leefbare en duurzame stad is het goed wonen. Betaalbare en kwaliteitsvolle woningen bieden woonzekerheid. De aandacht beperkt er zich niet tot het wonen zelf maar betreft ook de kwaliteit van de woonomgeving. De 13 centrumsteden kozen ‘wonen’ als gemeenschappelijk luik van de stadscontract en die ze eind 2007 met de Vlaamse Regering afsloten.

2.1 Woonzekerheid en betaalbaarheid

In 2006 werden 7.917 bouwvergunningen uitgereikt in de 13 steden. Hiervan was meer dan drie kwart bestemd voor residentiële gebouwen. Opvallend is dat de residentiële renovatie meer dan de helft van de residentiële vergunningen voor haar rekening neemt, in tegenstelling tot het Vlaamse gemiddelde. De grootsteden zijn koplopers als het om residentiële renovatie gaat. Roeselare en Sint-Niklaas daarentegen reikten in 2006 meer nieuwbouwvergunningen uit dan gemiddeld in Vlaanderen.

Drie kwart van de nieuwbouwvergunningen heeft betrekking op nieuwbouwflats, een forse stijging ten opzichte van 1996. In Antwerpen loopt dit percentage zelfs op tot 92%. Minder dan een kwart van de vergunde bijkomende woningen zijn eengezinswoningen.

In de 13 steden is een appartement gemiddeld minder duur in aankoop dan in de rest van Vlaanderen, ook al is er een sterke prijsstijging geweest de voorbije 10 jaar. Brugge is de duurste stad. De prijzen van woonhuizen en villa's liggen in de stad iets hoger dan buiten de stad. Leuven spant de kroon wat woonhuizen betreft. De prijsstijging van woonhuizen ligt in de steden boven het Vlaamse gemiddelde, vooral in Leuven, Gent en Antwerpen. De grootste prijsstijgingen voor villa's treffen we aan in Leuven, Gent en Oostende.

Bouwgronden zijn, op enkele uitzonderingen na, in de 13 steden opmerkelijk duurder dan in de rest van Vlaanderen. In 2006 behoren de prijzen voor bouwgrond in Oostende, Antwerpen en Gent tot de hoogste ten opzichte van Vlaanderen. De bouwgrondprijzen zijn de voorbije tien jaar fors gestegen, het meest in Gent en Oostende.

Als we de woningprijzen relateren aan het gemiddelde inkomen, dan blijken Oostende, Genk en Leuven voor de aankoop van een woonhuis het duurst. In het Antwerpse zijn maar liefst 19 gemiddelde jaarinkomens nodig om één villa te kopen. Voor de aankoop van een appartement heeft men in Genk, Oostende en Turnhout minstens 6 gemiddelde jaarinkomens nodig.

Wat het aanbod aan sociale huurwoningen betreft, bevinden iets minder dan de helft van alle sociale huurwoningen zich in de 13 steden terwijl maar 1/4e van de Vlaamse bevolking in de dertien centrumsteden woont. Antwerpen en Gent nemen bijna een derde van de sociale huurwoningen voor hun rekening. Aalst en Hasselt zitten onder het Vlaamse gemiddelde.

2.2 Kwaliteit van de woonomgeving

De tevredenheid over de buurt scoort in de 13 centrumsteden opvallend hoog. Zo waren in 2006 maar liefst 93% van de inwoners van Brugge en Hasselt eerder tevreden of zeer tevreden over hun buurt. In Mechelen en Antwerpen lag dit percentage het laagst hoewel de tevredenheid ook hier –met 83%- nog erg goed scoorde.

Op buurtniveau zijn de stedelingen vooral tevreden met de mooie architectuur, de aanwezigheid van voldoende groen in de buurt en het contact met de burens. Het minst tevreden is men over het aantal plaatsen waar jongeren zich kunnen uitleven en over de speelvoorzieningen voor kinderen.

Niet de grootsteden scoren het zwakst op het vlak van speelvoorzieningen voor kinderen, maar wel de kleinere centrumsteden Aalst, Sint-Niklaas, Mechelen en Turnhout. Deze steden doen het ook niet goed als het gaat over ontspanningsplaatsen voor jongeren en activiteiten voor senioren.

Uit een objectieve analyse van het uitrustingsniveau van de woonomgeving in 2006 blijkt dat er een zeer hoge spreiding van haltes van het openbaar vervoer is in Brugge, Gent, Leuven, Mechelen en Turnhout: 90 à 95% van de inwoners woont op minder dan 500 meter wandelafstand van een bus- of tramhalte waar een minimumfrequentie gewaarborgd is. In Antwerpen is er een goed aanbod voor 2/3de van de inwoners, in Oostende en Roeselare voor 3/4de.

Er is een gespreid aanbod van openbaar buurtgroen in Gent en Oostende: 87% van de inwoners woont op minder dan 400 meter wandelen van publiek toegankelijk groen met een zekere belevingswaarde.

In Antwerpen en Turnhout woont $\frac{2}{3}$ ^{de} van de bevolking nabij buurtgroen, in Brugge en Roeselare de helft, en in Mechelen 40%.

De tevredenheid over de netheid in de buurt verschilt sterk van stad tot stad: in Mechelen, Gent, Aalst, en Antwerpen vindt nog geen 60% van de inwoners hun buurt netjes; in Hasselt bedraagt dit 80%. Ook de tevredenheid over de netheid van het stadscentrum loopt sterk uiteen: in 2006 heeft 27% van de Antwerpenaren een positieve indruk over de netheid van de stad, in de Limburgse steden Hasselt en Genk, en in Brugge en Leuven schommelt dit rond de 80%.

3. Ondernemen in de stad

Een breed en bloeiend ondernemingsweefsel vormt de basis voor welvaarts- en jobcreatie in de stadsregio. In opdracht van het Vlaamse Stedenbeleid en in samenspraak met de steden heeft een onderzoeksbureau een indicatorenset samengesteld die de ondernemingstrends in de 13 centrumsteden weergeeft. Hierna volgen de voornaamste resultaten.

Globaal ziet men in de 13 steden t.e.m 2006 een toename van het aantal ondernemingen die zich ook vertaalt in een groei van de werkgelegenheid. Het aantal opgerichte ondernemingen kende in de centrumsteden een daling na 1999 met een dieptepunt in 2003 en 2004. Daarna ziet men terug een duidelijke stijging. Dit geldt zowel in de 13 steden als in Vlaanderen en loopt samen met de algemene conjuncturele trend. Ongeveer een kwart van de opgerichte en actieve ondernemingen in Vlaanderen bevindt zich in de 13 steden. Belangrijk hierbij is dat de overlevingsgraad van het aantal ondernemingen over het algemeen hoog is. 68 tot 78 % van de ondernemingen in de 13 steden zijn vijf jaar na opstartdatum nog actief. Gemiddeld ligt dit met 73 % iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde van 71 %. Het aantal verdwenen ondernemingen kent globaal een geleidelijke daling van 1999 tot en met 2006. Enkel in Sint-Niklaas ziet men in 2005 en 2006 een opvallende stijging van het aantal faillissementen. Niet alleen groeit het aantal ondernemingen in de steden maar ook hun omzet en toegevoegde waarde nemen toe. Enkel wat betreft het niveau van de investeringen ziet men in een aantal steden (Aalst, Genk, Gent, Mechelen, Turnhout) soms iets mindere cijfers t.o.v. het referentiejaar 2000. Met uitzondering van Hasselt en Roeselare steeg de ruimteproductiviteit in alle centrumsteden in Vlaanderen. Aalst, Brugge, Mechelen en Turnhout kenden in 2005 een stijging van meer dan 5%.

Hoewel een goed evenwicht tussen specialisatie enerzijds en diversificatie anderzijds belangrijk is, is het tevens van belang dat elke stad een aantal sectoren kent die het economisch zeer goed doen. Dit zijn hun economische speerpunten. De grootste sector die nog steeds aan belang wint is de dienstensector. Andere veel voorkomende sterke sectoren zijn handel, bouw en horeca. Het aandeel van de industrie (chemie, textiel, ...) blijft over het algemeen afnemen.

Het economisch weefsel evolueert steeds meer naar een hogere kennisintensiteit. Het aantal werknemers in kennisintensieve en creatieve sectoren is in zowat alle 13 steden toegenomen tussen 2001 en 2005. 50% à 60% van de werknemers en 25 tot 33 % van de zelfstandigen is aan de slag in kennisintensieve en creatieve sectoren. Vlaanderen scoort hiermee erg goed tegenover andere Europese regio's (rond de 20e plaats op 125 EU-regio's binnen de EU 25 landen¹). Als men echter enkel de categorie van de hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische sectoren beschouwt dan zakt Vlaanderen tot een 28e plaats op die ranglijst van 125 regio's binnen Europa.

Globaal zien we een toename van het aandeel 'niet werkende werkzoekenden' in de centrumsteden tussen 1999 en 2005. Vanaf 2005 tot eind 2007 is echter een opvallende daling waar te nemen. Deze geldt zowel voor mannen als vrouwen, etnische groepen en laaggeschoolden.

¹ 125 regio's binnen EU-25: selectie op basis van de Europese NUTS-1 gebieden en een aantal NUTS-2 gebieden. Zie 'Vlaanderen Vergeleken, benchmarking van Vlaanderen', door Studiedienst van de Vlaamse Regering

Een belangrijke vaststelling is dat in de 13 steden 80% à 90% van de vacatures worden ingevuld. Voor de meeste steden evolueert dit cijfer in stijgende lijn over de periode 2000-2006. Positief is ook dat in bijna alle steden het aandeel werkende 50-plussers toeneemt (op basis van cijfers 2004). Enkel in Genk is dit niet het geval. Dit is een belangrijke vaststelling gezien Vlaanderen met een relatief lage werkzaamheidsgraad in de oudere leeftijdsklassen zich eerder in de staart van Europa bevindt (109de plaats op 125 Europese regio's). Wat de tewerkstelling van niet-Belgen betreft ziet men voor 2004 in ongeveer de helft van de centrumsteden positieve cijfers (Aalst, Gent, Hasselt, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare). In deze steden neemt het aandeel werkende niet-Belgen sneller toe dan het globale aandeel niet-Belgen.

Flexibel werken is de laatste jaren steeds meer een item geworden. Jammer genoeg heeft men hier geen volledig zicht op. Globaal neemt het aandeel deeltijds werkenden in ons land toe, vooral in de diensten- en de horecasector. Deze trend geldt ook voor Vlaanderen, dat hierdoor opklimt op de Europese ranglijst. Toch scoort Vlaanderen op deeltijds werken nog een stuk lager dan bijvoorbeeld Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië en Zweden.

4. Zorg in de stad

In een leefbare en duurzame stad is het belangrijk dat de zorg- en opvangvoorzieningen op maat zijn van de zorgbehoevenden. Een goed zorgbeleid behelst het wegwerken van bestaande drempels; het bevorderen van de zelfredzaamheid en van een goede samenwerking en afstemming tussen de diverse zorgpartners. In opdracht van het Vlaamse Stedenbeleid en in samenspraak met de steden is door het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de Universiteit Gent een indicatorenset samengesteld om de evolutie van de zorg in de steden te kunnen monitoren. Hierna volgen de voornaamste resultaten.

Globaal ziet men dat het aantal personen op een wachtlijst bijzondere zorg voor personen met een handicap tussen 2002 en 2006 toegenomen is, zowel voor de steden als voor heel Vlaanderen. Paradoxaal genoeg zien we dat hoewel in de tweede jaarhelft van 2007 het aantal vragen dat werd opgelost een nieuw maximum bereikte, het totale aantal actieve zorgvragen toch is gestegen. Dit hoeft niet noodzakelijk op een achteruitgang te wijzen. De stijgingen zijn deels het gevolg van een verbeterde registratie, een verlengde levensduur en de toegenomen aandacht voor de wachtlijsten, zowel in de media als in het beleid.

De meest voorkomende wachttijd voor een eerste intakegesprek bij een centrum voor geestelijke gezondheid is twee weken; in Antwerpen is dat zelfs minder dan één week. De wachttijd voor een eerste intakegesprek is met andere woorden zeer beperkt. Dit is belangrijk omdat de cliënt dan snel gehoord wordt.

Wat betreft het aantal plaatsen voor residentiële ouderenzorg ziet men enkel in Antwerpen en Leuven een stijging per 100 75+ers tussen 2001 en 2007. In Kortrijk en Turnhout blijft het aantal plaatsen residentiële ouderenzorg vrij stabiel terwijl men voor de andere steden een lichte daling vaststelt in het aantal plaatsen residentiële ouderenzorg per 100 75+ers. Globaal kennen Kortrijk en Sint-Niklaas het grootste aanbod aan residentiële ouderenzorg met 22 plaatsen per 100 75+ers, terwijl Aalst, Genk en Roeselare het kleinste aanbod hebben met 11 à 12 plaatsen per 100 75+ers. In alle andere steden zijn er rond de 14 à 15 plaatsen residentiële ouderenzorg per 100 75+ers in 2007. Het aantal serviceflats per 100 75+ers blijft globaal stabiel tussen 2001 en 2007. Genk kent momenteel nog geen serviceflats, maar heeft wel enkele projecten in aanbouw.

Wat het aantal uur gezinszorg per 100 inwoners betreft, kent Roeselare het grootste aanbod, met meer dan 3,5 gepresteerde uren per inwoner per jaar. Ook Kortrijk, Leuven en Brugge scoren hoog. In het merendeel van de steden is er 2 tot 3 uren gezinszorg per inwoner per jaar. In Genk daarentegen is er slechts iets meer dan 1 uur gezinszorg per inwoner per jaar. Het aantal gepresteerde uren gezinszorg blijft voor alle steden constant over de jaren heen.

Het aantal plaatsen voor voorschoolse kinderopvang per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar kent tussen 2005 en 2007 geen al te grote wijzigingen. Leuven heeft een zeer groot aanbod aan voorschoolse kinderopvang, namelijk 57 per 100 kinderen. Ook Brugge, Kortrijk, Hasselt en Roeselare scoren hoog met rond de 50 plaatsen. Aalst, Antwerpen, Mechelen, Oostende, Sint-Niklaas en Turnhout daarentegen scoren onder het Vlaamse gemiddelde van 34 per 100 kinderen.

Een van de grote troeven van het wonen in een stad is de buurt nabijheid van zorgvoorzieningen. Zo woont rond de 90 % van de inwoners in de steden binnen 1 km van een huisarts. Enkel in Roeselare en Sint-Niklaas ligt dit iets lager. Een gelijkaardige vaststelling ziet men voor het wonen in de nabijheid van een apotheek. In het merendeel van de steden woont meer dan 80 % van de inwoners binnen 1 km van een apotheek. Voor Sint-Niklaas en Turnhout is dit 70 % en voor Genk 63 %. Wat de spreiding van huisartsen in de stad ten opzichte van de stadsrand betreft ziet men in Aalst, Antwerpen, Brugge, Gent en Kortrijk een evenwicht tussen stad en stadsrand. Enkel in Roeselare zijn er procentueel meer huisartsen in de stadsrand. Voor de andere steden zijn er meer huisartsen in de stad dan in de stadsrand. Vooral Leuven springt eruit. In Leuven zijn er 1,7 keer meer huisartsen in de stad dan in de stadsrand. Voor apothekers ziet men een ander beeld. Enkel in Brugge en Roeselare is er een optimale spreiding van apothekers in de stad ten opzichte van de stadsrand. Genk is de enige stad met meer apothekers in de stadsrand. Voor alle andere steden geldt het omgekeerde. Vooral het resultaat voor Leuven, Gent en Turnhout valt op. In die steden zijn er ongeveer 2 keer meer apothekers in de stad dan in de stadsrand.

Een lokaal dienstencentrum verleent diensten van materiële, hygiënische en sociale aard aan bejaarden om hen te helpen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen en te leven. Wat betreft de afstand tot een lokaal dienstencentrum zien we grotere verschillen tussen de steden. In Antwerpen en Oostende wonen tussen de 79 en 87 % van de inwoners binnen 1500m loopafstand van een lokaal dienstencentrum. In Brugge, Gent, Kortrijk en Mechelen ligt dit rond de 60% en in Leuven en Turnhout rond de 40-45%. Genk, Roeselare en Sint-Niklaas scoren het laagst. Daar woont slechts tussen de 25% en 30% van de inwoners op 1500 m loopafstand van een lokaal dienstencentrum. Wat de spreiding stad versus stadsrand betreft ziet men enkel in Aalst, Gent, Hasselt en Leuven een optimale spreiding. In alle andere steden zijn er meer lokale dienstencentra in de stad dan in de stadsrand. In Genk zijn er bijvoorbeeld 5 keer meer lokale dienstencentra in de stad dan in de stadsrand. In Brugge, Kortrijk en Mechelen bedraagt dit 4 keer. Sint-Niklaas en Turnhout kennen zelfs geen enkel lokaal dienstencentrum in de stadsrand en vervullen op dit vlak een echte centrumfunctie.

Het aandeel inwoners dat binnen 1 km woont van een voorziening voor voorschoolse kinderopvang is in alle 13 steden erg hoog, namelijk 85% of meer. In Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven, Mechelen en Turnhout is dit percentage zelfs 95% of meer. In Kortrijk woont 91% binnen loopafstand van een voorziening voor voorschoolse kinderopvang, terwijl dit in Oostende, Roeselare en Sint-Niklaas rond de 88% ligt. In Genk tenslotte woont 85% binnen loopafstand van een voorziening voor voorschoolse kinderopvang. In Aalst, Kortrijk, Oostende, Roeselare en Sint-Niklaas ziet men een optimale spreiding tussen stad en stadsrand. Antwerpen, Genk en Gent daarentegen kennen meer opvang in de stad dan in de stadsrand. Voor de overige steden geldt het omgekeerde.

III Recente (2007 -2008) en geplande beleidsmaatregelen (2008 – 2009)

Voor het Vlaamse Stedenbeleid blijven de centrale uitdagingen: het tegengaan van de stadsvlucht en de verhoging van het democratisch draagvlak.

Voor de concrete realisatie van het Vlaamse Stedenbeleid worden 5 strategische doelstellingen geformuleerd.

1. Verhogen van de leefbaarheid van de steden en dit zowel op stadsniveau als op wijkniveau.
2. Verbeteren van het samenleven in diversiteit en versterken van het democratische draagvlak in de steden.
3. Verhogen van de kwaliteit van het bestuur in de steden.
4. Verhogen van de positieve beeldvorming van de steden.
5. Versterken van de steden door samenwerking op verschillende bestuursniveaus.

1 Verhogen van de leefbaarheid van de steden en dit zowel op stadsniveau als op wijkniveau

Het Vlaamse Stedenbeleid beoogt een kwaliteitsvolle, duurzame en democratische ontwikkeling van de steden en zet daartoe twee krachtige financiële instrumenten in.

Om de leefbaarheid van de steden te verhogen beschikt Vlaanderen over belangrijke hefboomen:

- 1.1 extra financiële impulsen via het Stedenfonds;
- 1.2 ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten;

1.1 Stedenfonds voor 13 steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC, Brussel)

Het Stedenfonds is in 2003 opgericht ter ondersteuning van de grootsteden Antwerpen en Gent, de centrumsteden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en de VGC.

Zij dienen dit fonds in te zetten om:

- de leefbaarheid zowel op stadsniveau als op wijkniveau te verhogen;
- dualisering tegen te gaan;
- de kwaliteit van het bestuur te verhogen.

Jaarlijks is voor het Stedenfonds een bedrag vastgesteld dat minstens gelijk is aan het bedrag van het vorige jaar aangepast met een evolutiepercentage en rekening houdend met de meest recente inwonersaantallen. Vanaf het begrotingsjaar 2005 bedraagt het evolutiepercentage 3,5%.

Van het totale jaarlijkse bedrag van het Stedenfonds wordt 10% voorbehouden voor de VGC en 700.000 euro voor vorming, sensibilisering en communicatie voor en over de steden. Bij de verdeling van de resterende middelen wordt een onderscheid gemaakt tussen de cluster Antwerpen en Gent (75 % van de middelen) en de cluster van de 11 regionale steden (25 % van de middelen). Binnen de respectievelijke clusters worden de middelen tussen de steden verdeeld op basis van het inwonersaantal.

De middelen van het Stedenfonds worden toegekend door middel van een beleidsovereenkomst. Bij de oprichting van het Stedenfonds is bewust gekozen om de steden zelf de strategische keuzes te laten maken voor de toekomst van hun stad. Hierdoor beklemtoont de Vlaamse Regering het partnerschap met de steden en kiest zij voor een Vlaams Stedenbeleid op maat van elke stad.

De eerste Stedenfondsovereenkomsten omvatten een periode van vijf jaar, van 1 januari 2003 tot 31 december 2007. Het decreet bepaalt dat de daaropvolgende beleidsovereenkomsten betrekking moeten hebben op een periode van zes jaar. (2008-2013)

Realisaties 2007 - 2008

De Vlaamse Regering heeft op 14 december 2007 de beleidsovereenkomst 2008-2013 met de 13 steden en de VGC goedgekeurd. Via deze beleidsovereenkomst heeft de Vlaamse Regering de volgende subsidiebelofte verleend:

Stad	Bedrag van de gecumuleerde trekkingsrechten beleidsovereenkomst 2008 – 2013 (Euro)
Aalst	12.947.676
Antwerpen	292.744.200
Brugge	19.052.208
Genk	32.806.638
Gent	148.812.480
Hasselt	11.086.560
Kortrijk	12.977.430
Leuven	16.579.200
Mechelen	22.687.266
Oostende	24.804.090
Roeselare	8.829.198
Sint-Niklaas	11.037.486
Turnhout	7.133.598
VGC	69.522.000
Totaal	691.020.030

Elk jaar legt de Vlaamse Regering de definitieve trekkingsrechten vast en de extra trekkingsrechten die hieruit voortvloeien worden via addenda in de overeenkomst ingeschreven. Op 21 maart 2008 keurde de Vlaamse Regering het definitieve trekkingsrecht 2008 goed. De extra trekkingsrechten worden in het najaar 2008 via addenda opgenomen in de beleidsovereenkomsten.

De steden en de VGC hebben in de beleidsovereenkomst aangegeven welke evoluties zij wenselijk en prioritair vinden in hun stedelijke omgeving. Deze evoluties konden ruim omschreven worden, ervan uitgaande dat het Stedenfonds één van de instrumenten is waarover de steden en de VGC beschikken om stedelijk beleid te voeren. Dit wijst op de complementaire inzet van het Stedenfonds. Nieuw voor de 2de overeenkomst is de samenwerking met de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR). De SVR en het team Stedenbeleid adviseerden de steden en de VGC bij het formuleren van de maatschappelijke effecten en de keuze van de indicatoren om deze ontwikkelingen op te volgen, hierbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de Stadsmonitor. De Studiedienst van de Vlaamse Regering volgt de gekozen indicatoren voor de periode 2008-2013 op en presenteert deze op een gebundelde en gemakkelijk interpreteerbare visuele vorm in een rapport. In één oogopslag zijn de tendensen in de stad zichtbaar. Op deze wijze is ingegaan op het advies van de visitatiecommissie om de maatschappelijke effecten op een geïntegreerde wijze te benaderen en om van het opvolgen van de beoogde maatschappelijke evoluties een gedeelde verantwoordelijkheid te maken. In het voorjaar 2008 hebben de 13 steden een eerste rapport ontvangen.

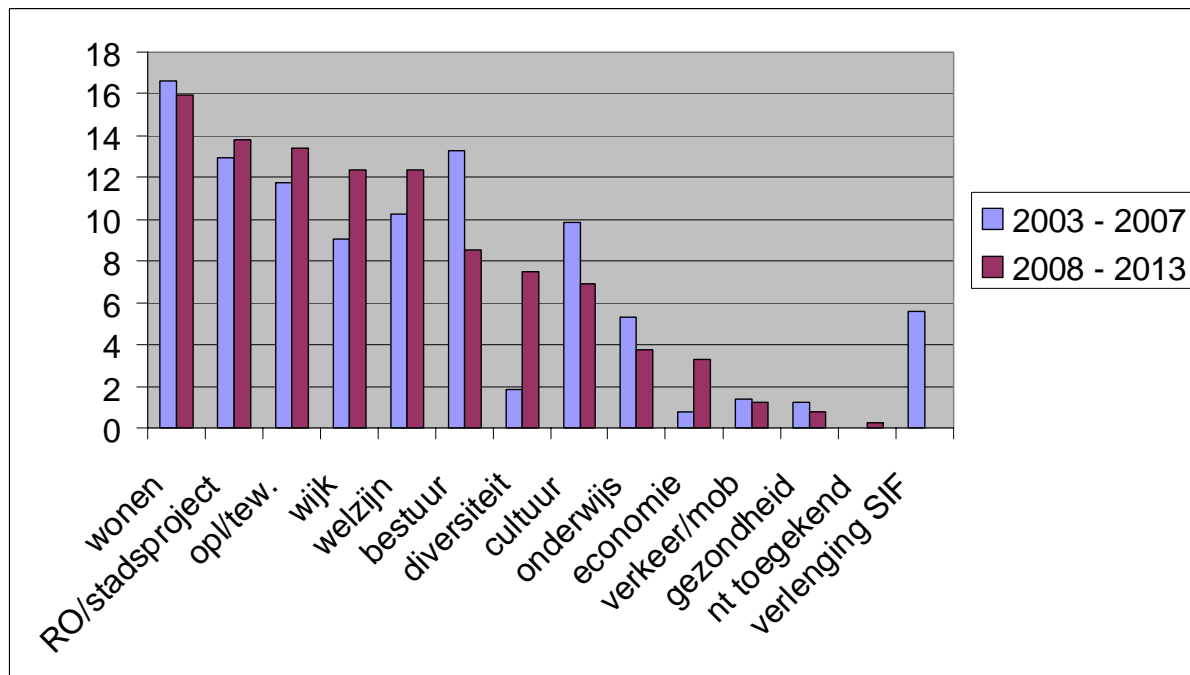
De Vlaamse Gemeenschapscommissie zal zelf instaan voor de opvolging van de indicatoren. De VGC beschikt niet over een Stadsmonitor en heeft daarom vooral gekozen voor prestatiegebonden indicatoren, die zij zelf opvolgen.

Het opvolgen van maatschappelijke effecten heeft tot doel het debat over de gemaakte strategische keuzes te stimuleren en te onderbouwen. Immers, aan de hand van concrete data krijgen steden en de VGC zicht op ontwikkelingen, kunnen zij deze interpreteren en nagaan of de gemaakte strategische keuzes gehandhaafd dan wel bijgestuurd moeten worden.

Elf van de dertien centrumsteden en de VGC schuiven het aantrekken van jonge gezinnen als prioritair op te volgen evolutie naar voor. Om deze evolutie te ondersteunen hechten zij veel belang aan een betaalbare en kwaliteitsvolle woonmarkt en aan een aantrekkelijke leefomgeving, zowel fysiek als op vlak van het samenleven. Een verhoogde participatie van burgers aan cultuur, jeugd, vrije tijd, sport en een verbeterde maatschappelijke positie van burgers kunnen hiertoe bijdragen. De meeste steden zetten ook in op een verhoogde betrokkenheid van burgers bij het beleid én een verhoogde tevredenheid van burgers over het beleid. Andere gewenste evoluties die de steden naar voor schuiven zijn het versterken van het economisch draagvlak, het verbeteren van het stadsimago en van de verkeersleefbaarheid.

Naast de wenselijke evoluties hebben de steden en de VGC in de beleidsovereenkomst de strategische keuzes opgenomen, waarmee zij een bijdrage willen leveren aan die maatschappelijke evoluties. Tevens hebben zij het operationele programma vastgelegd dat zij via het Stedenfonds concreet willen realiseren. Wat de aanwending van de middelen betreft, toont onderstaande tabel aan dat vooral wonen, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing, tewerkstelling, opleiding en welzijn prioritaire aandachtspunten zijn. Deze verdeling houdt echter geen rekening met de extra trekkingsrechten die via de indexering nog worden toegewezen. Bovendien moet rekening gehouden worden met het gegeven dat de opdeling gemaakt is per operationele doelstelling. Het Stedenfonds stelt echter een integraal beleid voorop, wat een verweving van soms meerdere sectoren in één doelstelling impliceert. Zo kan bv. een doelstelling voor bejaarden zowel betrekking hebben op welzijn als wonen en kan een gebiedsgerichte organisatie zowel ondergebracht worden bij wijkwerking als bij bestuurlijke vernieuwing... Het gaat dus om een ruwe en arbitraire indeling.

Vergelijking beleidsovereenkomst 2003-2007 en beleidsovereenkomst 2008-2013

Planning 2008 – 2009

In het najaar 2008 worden addenda afgesloten om de extra trekkingsrechten die voortvloeien uit de indexering op te nemen in de beleidsovereenkomsten.

Daarnaast wordt gestart met de voorbereiding van de visitatiecommissie die - zoals het uitvoeringsbesluit bepaalt - in het voorjaar 2010 de voortgang van de beleidsovereenkomsten zal evalueren en een globale evaluatie zal maken van de efficiëntie en de effectiviteit van het decreet als beleidsinstrument. Begin september 2009 worden de steden en de VGC geïnformeerd over de aanpak van de visitatiecommissie en de opmaak van hun voortgangsrapport. Per stad wordt een visitatiecommissie samengesteld van onafhankelijke experts en een afvaardiging van 2 beleidsmensen uit een andere centrumstad met een gelijkaardig profiel.

De steden hebben terecht gevraagd om het strategische planningsproces in het kader van het Stedenfonds in de toekomst te laten samenvallen met de meerjarenplanning, zoals voorzien in het nieuwe gemeentedecreet. Deze vraag past ook in de doelstelling van de Vlaamse Regering om de plannen en rapporteringsverplichtingen te vereenvoudigen. In het lopende proces betreffende de meerjarenplanning en de planlastvermindering zal dan ook aandacht besteed worden aan de afstemming tussen de strategische meerjarenplanning in het kader van het nieuwe gemeentedecreet en de opmaak van de Stedenfondsbeleidsovereenkomsten.

1.2 Stadsvernieuwingsprojecten voor 13 centrumsteden, 21 provincie steden en de VGC

Stadsvernieuwingsprojecten zijn in 5 jaar tijd uitgegroeid tot een belangrijk instrument van het Vlaamse Stedenbeleid. De Vlaamse overheid biedt de steden financiële ondersteuning bij de realisatie van goed onderbouwde en doordachte Stadsvernieuwingsprojecten met een multifunctioneel karakter. Deze Stadsvernieuwingsprojecten vervullen een belangrijke hefboomfunctie en zorgen voor een

nieuwe dynamiek: ze maken een verloederde wijk of stadsdeel weer gezond; verhogen de leefkwaliteit en hebben een positieve impact op zowel het private als het publieke domein.

Volgende steden kunnen projecten indienen: de grootsteden Antwerpen en Gent, de regionale steden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout, de provinciale steden Aarschot, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Halle, Herentals, Ieper, Knokke-Heist, Lier, Lokeren, Mol, Oudenaarde, Ronse, Sint-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Vilvoorde en Waregem en de VGC (voor het Brussel Hoofdstedelijk Gewest) .

De selectie van de meest kwaliteitsvolle Stadsvernieuwingsprojecten gebeurt in twee fasen. Een eerste fase betreft de voorlopige selectie van projecten door de Vlaamse Regering op basis van een conceptdossier. De definitieve goedkeuring van de projecten en van het subsidiebedrag door de Vlaamse Regering, gebeurt op basis van het volledige dossier in een tweede fase. De subsidie wordt toegekend aan de stad die hiermee haar regisseursfunctie versterkt ziet en de middelen moet inzetten in functie van een kwalitatieve meerwaarde van het stadsproject en van de opwaardering van het publieke domein.

In de meerjarenbegroting is voor de subsidiëring van Stadsvernieuwingsprojecten een bedrag voorzien van ongeveer 30 miljoen euro gespreid over de begrotingsjaren 2007, 2008 en 2009 (2007: 7.042.000 euro, 2008: 10.704.000 euro en 2009: 12.714.000 euro). De oproep werd gelanceerd eind 2006.

In de eerste helft van 2007 vond de eerste fase van de selectie plaats. De ingediende projecten werden beoordeeld door een multidisciplinaire jury op basis van volgende kwaliteitscriteria: vernieuwend; structureel, strategisch en duurzaam; kwalitatieve ruimtelijke plannings- en ontwerpbasis; integrerend karakter; participatief opzet; interessante en werkbare publiek- private samenwerking; timing en uitvoerbaarheid.

Op 6 juli 2007 heeft de Vlaamse Regering de door de jury voorgestelde selectie van projecten in fase 1 goedgekeurd.

Voor projectsubsidie werden 15 projecten geselecteerd, waarvan 3 projecten aan te rekenen op het budget van het jaar 2007 en 12 projecten aan te rekenen op het budget van 2008 of 2009. De drie projecten voor 2007 hebben op 22 september een volledig dossier aan de jury voorgelegd. Op 14 december 2007 heeft de Vlaamse Regering de projectsubsidie voor deze 3 projecten goedgekeurd. Het zijn volgende projecten:

1. Antwerpen: Militair Hospitaal, buiten wonen in de stad, subsidiebedrag: 2.000.000 euro
2. Ieper: Noordelijke Stadspoort, subsidiebedrag: 1.500.000 euro
3. Turnhout: Stadsdeel Turnova, subsidiebedrag: 3.200.000 euro

Voor de projecten die aangerekend worden op de begroting 2008 of 2009 wordt het subsidiebedrag bepaald bij de definitieve goedkeuring, na het voorleggen van een volledig dossier. Hierna de lijst van deze voorlopig geselecteerde projecten

1. Kortrijk: Bijstandssite
2. Sint-Niklaas: Clementwijk
3. Aalst: Stationsomgeving
4. Aarschot: Aarschot op sporen
5. Antwerpen: IGLO (Intergenerationeel project Linkeroever)
6. Geel: Strategische vernieuwing Geel-Centrum
7. Gent: Bruggen naar Rabot
8. Leuven: Herontwikkeling Vaartkom
9. Oudenaarde: De Scheldekop
10. Tielt: Kortrijkstraat
11. Vilvoorde: Watersite De Molens
12. Antwerpen: 't Eilandje

Naast projectsubsidies worden er ook conceptsubsidies verleend. De conceptsubsidie wordt ingezet voor de begeleiding van een stad bij de ontwikkeling van een stevige projectbasis en innoverende visie voor een stadsvernieuwingsproject. Voor bepaalde dossiers impliceert deze begeleiding volgens de jury ook een herdenken vanaf de conceptfase. In andere gevallen gaat het eerder om het versterken van een voorstel dat potentieel in zich draagt.

De jury heeft de eerste 6 projecten waarvoor de begeleiding het meest dringend is - omdat er op korte termijn evoluties in het project te verwachten zijn - toegewezen aan het budget 2007, de andere 4 waarvoor dit minder dringend is aan het budget 2008. Voor de conceptsubsidie werd een subsidiebedrag van 57.000 euro per project vastgesteld. Deze keuze van de jury werd bevestigd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007.

Toekenning conceptsubsidie 2007

1. Brugge: Stadsporaal
2. Deinze: Stedelijk wonen aan de Leie
3. Hasselt: Blauwe Boulevard
4. Lier: Stationsomgeving
5. Lokeren: Hoedhaar
6. Roeselare: Roeselare Centraal

Toekenning conceptsubsidie 2008

1. Antwerpen: Zurenborg
2. Mechelen: Tinel
3. Mol: Inbreidingsproject Guido Gezellestraat
4. Tienen: Heilig Hartziekenhuis en omgeving

Voor deze 10 projecten is met de desbetreffende stad een overeenkomst afgesloten en werd in 2008 ook een begeleidingstraject opgestart.

Betere afstemming van middelen en instrumenten vanuit verschillende beleidsdomeinen

Het besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007 betreffende de toekenning van subsidies voor Strategische Projecten ter uitvoering van het RSV voorziet dat ook Stadsvernieuwingsprojecten die door de Vlaamse Regering geselecteerd worden voor subsidiëring met stadsvernieuwingsmiddelen, voortaan een aanvraag kunnen indienen voor een strategische coördinator. Vroeger waren zij hiervan uitgesloten. Op die manier worden de middelen en instrumenten van de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening en Stedenbeleid beter op elkaar afgestemd. Het uitvoeringsbesluit geeft vorm aan de integrale aanpak die de Vlaamse Regering voorstaat, versterkt de hefboomfunctie van Stadsvernieuwingsprojecten en bevordert de kennisopbouw in Vlaanderen op vlak van stadsvernieuwing. Een vertegenwoordiger van het team Stedenbeleid werd opgenomen in de beoordelingscommissie zodat de synergie tussen Strategische Projecten en Stadsvernieuwingsprojecten en Stadscontracten versterkt wordt.

Planning 2008-2009

Projectsubsidie

Voor betoelaging met budget het 2008 werden de volgende zes projecten ingediend voor de fase 2 van de selectie:

1. Kortrijk: Bijstandssite
2. Sint-Niklaas: Clementwijk
3. Aalst: Stationsomgeving
4. Antwerpen: IGLO (Intergenerationeel project Linkeroever)
5. Gent: Bruggen naar Rabot
6. Antwerpen: 't Eilandje

De jurering van deze projecten vond plaats in september 2008. Eind 2008 zal de Vlaamse Regering beslissen over de definitieve toekenning van subsidie voor deze projecten. De jurering van de projecten voor het budget 2009 zal doorgaan in de eerste helft van 2009.

Voor de betoelaagde projecten zal een subsidieovereenkomst worden afgesloten waarin per project specifieke aanbevelingen van de jury zullen worden opgenomen. Ook de omstandige beoordeling van het project door de jury zal als bijlage bij deze overeenkomst aan de stad worden bezorgd. Bij het afsluiten van de overeenkomst zal ook de eerste schijf van 30% van de subsidie uitbetaald worden.

Verder wordt aan de gesubsidieerde projecten een begeleiding aangeboden, wordt een algemeen opvolgingssysteem opgezet en kan de jury Stadsvernieuwingsprojecten tussentijds samenkomen als kwaliteitsbewaker van de projecten. Over deze aspecten wordt meer toelichting geven onder hoofdstuk 3, punt 3.3.

In 2009 is een congres over “Stadsvernieuwing in Vlaanderen” gepland. Het is de bedoeling terug te blikken op de evoluties en verwezenlijkingen van de voorbije vijf à zes jaar en lessen te trekken voor de toekomst. De interesse uit de professionele wereld van investeerders, ontwerpers, academici, politici is alvast groot. Ook het buitenland toont belangstelling voor ons beleid inzake stadsontwikkeling en in het bijzonder voor de conceptsubsidie als instrument van competentieopbouw en kwaliteitsbevordering. Momenteel wordt gewerkt aan een publicatie met de belangrijkste bevindingen over de begeleidingstrajecten in het kader van conceptsubsidies. De begeleidingstrajecten bieden een schat aan informatie en tonen aan hoe gezamenlijk met de stad, met externe partners en met de Vlaamse overheid aan competentieopbouw gewerkt kan worden. De publicatie zal in het voorjaar van 2009 klaar zijn en wordt ook naar het Engels vertaald.

Zoeken naar nieuwe financieringsvormen en integreren van middelen, expertise en dienstverlening

Stadsvernieuwingsprojecten zorgen voor zuurstof in de wijk en stad en bieden uitgelezen kansen om de stad ook aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen met kinderen. Willen we de stad terug leefbaar maken en jonge gezinnen aantrekken dan moet er nog meer dan nu geïnvesteerd worden in kwaliteitsvolle stadsvernieuwing. Meer aandacht moet o.m. uitgaan naar het versterken van de woonfunctie en naar een kwaliteitsvolle inrichting van de publieke ruimte, ook voor kinderen.

Om de hefboomfunctie van Stadsvernieuwingsprojecten nog te vergroten is er nood aan het bundelen van diverse financieringsstromen maar evenzeer aan expertise en dienstverlening. Bovendien moeten middelen flexibeler en efficiënter ingezet kunnen worden, bv. via het systeem van een rollend fonds.

Met het oog op de financiering en optimalisering van Stadsvernieuwingsprojecten heb ik voor de zomervakantie bij de Europese instanties een aanvraag ingediend om te laten onderzoeken welke meerwaarde het nieuwe Europees Fonds voor Duurzame Stadsontwikkeling ‘JESSICA’ (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) kan hebben voor de steden en de Vlaamse overheid, en dit op verschillende domeinen: financiën, expertise en dienstverlening, realisatietermijn en duurzaamheid. JESSICA is een initiatief van de Europese Commissie (EC) en de Europese Investeringsbank (EIB) in samenwerking met de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa (CEDB). Het voorziet in de mogelijkheid voor lidstaten, regio's of steden om geïntegreerde Stadsontwikkelingsfondsen op te richten waarbinnen verschillende middelenstromen (lokaal en Europees) maar ook expertise en opvolging, rapportering worden gebundeld om te investeren in duurzame stadsontwikkeling.

Ik wil ook laten nagaan op welk niveau JESSICA het best kan ingezet worden: de stad, de stadsregio of Vlaanderen. De Europese Investeringsbank, die de evaluatiestudie laat uitvoeren, heeft ondertussen positief op deze aanvraag gereageerd.

Voor de begeleiding van het onderzoek is een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de betrokken beleidsdomeinen (kabinet en administratie), afgevaardigden van de steden, externe deskundigen, de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de Europese instanties. In het kader van JESSICA heeft het agentschap voor binnenlands bestuur een overeenkomst afgesloten met PMV voor de begeleiding en opvolging van het evaluatieonderzoek aan Vlaamse zijde.

Een Europese Werkgroep onder leiding van Duitsland onderzoekt de mogelijkheden en beperkingen van het initiatief, de resultaten hiervan worden in november in een verslag gebundeld. Ondertussen biedt de EIB de mogelijkheid aan de lidstaten, regio's om een evaluatieonderzoek uit te voeren naar de potentiële meerwaarde van JESSICA voor een specifieke regio, stad of (deel)staat.

Het evaluatierapport mbt de mogelijkheden van JESSICA voor duurzame stadsontwikkeling in Vlaanderen zou tegen april 2009 afgerond kunnen zijn zodat de bevindingen ervan kunnen opgenomen worden door de nieuwe Vlaamse Regering.

2 Verbeteren van het samenleven in diversiteit en versterken van het democratische draagvlak in de steden

Met deze doelstelling wordt ingespeeld op het Vlaams Regeerakkoord: *“We scheppen de mogelijkheid voor steden en gemeenten om een participatief beleid uit te bouwen waartoe ze een beperkt deel van de gemeentemiddelen ter beschikking kunnen stellen van wijken en buurten voor de realisatie van eigen, specifieke beleidsdoelstellingen”*.

Het is een belangrijke uitdaging voor de Vlaamse steden om blijvend werk te maken van het verbeteren van het samenleven in diversiteit en om het democratisch draagvlak op duurzame wijze te verbreden en te versterken. Het betrekken van de bevolking en van verschillende partners bij het beleid en het creëren van verbindingen tussen samenleving en politiek zijn hierbij van cruciaal belang. In een bevraging van de stedelingen in het kader van de Stadsmonitor 2006 zei bijna de helft van de ondervraagden geen actieve betrokkenheid bij zijn stad of buurt te tonen. Een kwart onder hen gaf niettemin aan dat in de toekomst misschien wel te zullen doen, in één of andere vorm.

Op Vlaams niveau zijn ondertussen met het nieuwe Gemeentedecreet een aantal instrumenten voorzien die een belangrijke aanvulling vormen op de representatiedemocratie en die moeten helpen om de inspraak en participatie van burgers op lokaal vlak te bevorderen. Concreet gaat het o.m. over de mogelijkheid om wijkbudgetten ter beschikking te stellen van bewoners, burgervoorstellen op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen en om een efficiënte klachtenbehandeling,...Maar er is meer nodig voor steden en gemeenten om een echt participatief beleid te voeren. In haar ontwerpvisietekst stelt de Werkgroep Participatie duidelijk dat inspraak en participatie niet herleid mogen worden tot instrumenten van het beleid maar er de kern zelf moeten van uitmaken. Over hoe en waarom overleg en debat over het participatiebeleid op stedelijk niveau ingebouwd moeten worden als een essentieel onderdeel van de stedelijke bestuurlijke organisatie en over de positie en impact van de Vlaamse overheid, debatteert de Werkgroep Participatie in het najaar verder.

In samenwerking met de steden wil ik burgers actief bij het beleid betrekken en de participatie van burgers stimuleren. Initiatieven die ontstaan van onderuit moeten alle kansen tot ontplooiing krijgen.

In het kader van het Stedenbeleid wordt:

2.1 door de Vlaams- stedelijke Werkgroep Participatie (°juni 2007) een visietekst opgemaakt en aanbevelingen geformuleerd tegen eind 2008

2.2. samen met het Kenniscentrum Vlaamse steden een congres en een publicatie over gebiedswerking in de steden voorbereid

2.3. via het Stedenfonds geëxperimenteerd en ervaring opgedaan met participatie en actief burgerschap

2.4. ondersteuning geboden aan enkele innoverende en originele projecten in de steden

2.1 Werkgroep Participatie: visietekst en aanbevelingen

Realisaties 2007 - 2008

Vanuit het aanvoelen dat in de steden een zoektocht gaande is naar participatiepraktijken die aansluiting trachten te vinden bij veranderingen in de stedelijke samenleving, heb ik in juni 2007 een Werkgroep Participatie geïnstalleerd. Deze werkgroep heeft als opdracht de veranderingen te benoemen, een gezamenlijke visie op participatie te ontwikkelen en een beleidskader te ontwerpen dat inspirerend kan zijn voor de praktijk van lokale bestuurders en voor burgers. Doelstelling is de lokale besturen te versterken in hun competentie aangaande participatief bestuur en om in dialoog met de steden relevante beleidsaanbevelingen te ontwikkelen, mede aan de hand van goede praktijken uit binnen- en buitenland.

De Werkgroep bestaat uit experts uit het brede veld, politieke en ambtelijke sleutelfiguren uit de 13 centrumsteden en de VGC en deskundigen uit de Vlaamse administratie. De leiding werd toegewezen aan professor Filip De Rynck van de Hogeschool Gent, die hierbij ondersteund wordt door onderzoekster Karolien Dezeure.

De werkzaamheden van deze Werkgroep worden voorbereid en ondersteund door de Kerngroep Participatie, die bestaat uit een twintigtal deskundigen uit het werkveld en de Vlaamse overheid.

De werkzaamheden van de Kerngroep Participatie zijn gestart in juni 2007 en lopen tot november 2008, over in totaal vijftien vergaderingen. De bevindingen ervan worden in vijf sessies teruggekoppeld naar en besproken met de ruimere Werkgroep Participatie waarin –zoals hierboven vermeld– alle centrumsteden en de VGC, zowel politiek als ambtelijk, vertegenwoordigd zijn. Thema's die de voorbije maanden reeds aan bod kwamen zijn: de burgermaatschappij, organisatie van inspraak- en participatie ivm stadsprojecten of het ontbreken daarvan, opzet van stadsbrede initiatieven, de toenemende aandacht voor buurt en wijk in stedelijke participatie, omgaan met burgerinitiatieven, mogelijke inzet van wijkbudgetten, doelgroepgerichte en thematische participatie en participatie en bestuurlijke vermogens van de stadsbesturen. Tijdens de discussies worden ook de resultaten van vergelijkbaar buitenlands participatieonderzoek meegegeven en besproken.

De Werkgroep Participatie correleert met het onderzoek "Burgerparticipatie in de steden" dat op 1 maart 2007 in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) gestart werd. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoekster Karolien Dezeure onder promotorschap van professor Filip De Rynck (Hogeschool Gent) en professor Herwig Reynaert (Universiteit Gent). Het onderzoek stoffeert de Werkgroep inhoudelijk en omgekeerd.

Planning 2008-2009

De Kerngroep Participatie kwam in juli 2008 op mijn vraag al tot een eerste reeks tussentijdse aanbevelingen en tot een voorlopige visietekst. Het is mijn uitdrukkelijke bedoeling om op basis van deze aanbevelingen, nog tijdens deze legislatuur belangrijke aanzetten te geven voor een lokaal debat in de steden.

De werkgroep stelt met haar tussentijdse aanbevelingen in de eerste plaats een andere manier van kijken naar participatie voorop. Toch werkt de groep niet vanuit een visie die een breuk wil maken tussen 'oud' en 'nieuw' omdat wat we vandaag vernieuwend noemen in een aantal gevallen reeds aansluit bij bestaande praktijken of experimenten in de steden. Alle steden zijn immers bezig met het zoeken naar nieuwe of aangepaste manieren om de betrokkenheid van de burgers te vergroten en een meer participatief beleid te voeren.

De betekenis van participatie voor de organisatie en werking van de stadsbesturen op korte en langere termijn wordt in het najaar verder uitgewerkt evenals de manier waarop de Vlaamse overheid deze agenda mee kan realiseren en faciliteren.

Het eindrapport wordt afgerond op het einde van 2008 na voorafgaande aftoetsing ervan bij de centrumsteden en de VGC. Op basis van dit eindrapport, plan ik in het voorjaar 2009 een breed participatiedebat. De uiteindelijke visietekst en aanbevelingen zullen ook omgezet worden in een toegankelijke en inspirerende tekst op maat van de burger zodat voor de steden de weg openligt om het debat over participatie met de eigen stadsbewoners en –gebruikers aan te gaan. De steden kunnen hiervoor op ondersteuning rekenen van het Vlaamse Stedenbeleid dat eveneens nog in 2009 zal starten met de concretisering van de door de Vlaamse Werkgroep geformuleerde beleidsaanbevelingen.

Hieronder wil ik het parlement een kort voorsmaakje geven van de tussentijdse aanbevelingen:

1. Over de visie op participatie en de inhoud van het participatiebeleid

- De werkgroep stelt vast dat we vandaag op de grenzen van de representatiedemocratie botsen, onder andere omwille van de afkalvende representativiteit van de politieke partijen en verkozenen.
- De netwerkmaatschappij, sterk beïnvloed door de nieuwe informatie- en communicatietechnologie, relativeert de centrale positie van de overheid in onze samenleving. Toch vertrekt veel beleid nog steeds vanuit centraal georganiseerde en eenzijdig door de overheid gestuurde beheersregels en structuren.
- De complexiteit van veel hedendaagse vraagstukken en uitdagingen maakt dat problemen niet enkel meer door het 'verkozen' bestuur kunnen worden opgelost. De werkgroep ziet de participatieve democratie daarom als een noodzaak, niet ter vervanging van de representatiedemocratie maar wel als de essentie van een vernieuwde visie op het representatiemodel en als een essentieel kenmerk van het beleid zelf: doorheen discussie, debat en samenwerking vormt het beleid zich.
- De werkgroep ziet participatie in de eerste plaats als een feitelijk en dynamisch proces van gemeenschapsvorming: mensen die in interactie met elkaar en met het bestuur vorm geven aan de samenleving en de politiek. Participatie is gemeente tweezijdigheid; het is de kern van het beleid en niet enkel een instrument. In goede participatie staan ook de meningen van politici, ambtenaren en deskundigen ter discussie.

- Voor de werkgroep houdt participatie in het algemeen een ‘de-verticalisatie’ in: bestuurders moeten een probleem niet enkel bekijken vanuit hun sectorale ratio maar moeten meer leren denken vanuit de leefwereld en ervaringen van de burgers.
- Overleg en debat over het participatiebeleid moeten op stedelijk niveau ingebouwd worden als een essentieel onderdeel van de bestuurlijke organisatie. Het is veelzeggend dat vandaag over zowat alles beleidsplannen bestaan maar niet over participatie.
- De werkgroep waarschuwt voor het creëren van valse verwachtingen m.b.t. participatie en stelt voor om woorden zuiver te gebruiken: informatie verstrekken of inspraak organiseren over een plan van het bestuur kan erg nuttig zijn maar volstaat niet om van participatie te spreken. Participatie is gemeente twee- of meerzijdigheid. In het participatieproces worden inzichten geconfronteerd en komen verschillende manieren van kijken in interactie met elkaar.
- Participatie is meer dan praten en ‘inspraak’. Het gaat evenzeer over betrokkenheid, samenwerken, geraakt zijn, erbij willen horen, actie ondernemen of een burgerinitiatief opzetten. Samen dingen ‘doen’ zorgt voor creativiteit en voor een andere diepte van betrokkenheid dan praten. Participatie is dus niet enkel de burgers betrekken bij ‘plannen van het bestuur’. Het beleid moet ruimte maken voor uitvoeringsparticipatie: mensen die dmv actie verantwoordelijkheid opnemen. Op die manier wordt ook een veel ruimere bevolkingsgroep betrokken dan het traditionele publiek van inspraakvergaderingen dat voornamelijk mannelijk is en hoogopgeleid.
- Ook de kwaliteit van de communicatie is belangrijk. Het bestuur moet de burgers ernstig nemen en participatie niet enkel omarmen als het om zachte materies of fotogenieke onderwerpen gaat maar ook als het om stenen gaat en om veel geld. Participatie is pas geloofwaardig als het ook wordt ingezet voor delicate dossiers met lastige keuzes waarin macht een belangrijke rol speelt.
- De werkgroep Participatie raadt het beleid aan om etiketten te vermijden in de omgang met mensen. Diversiteit houdt o.m. in dat individuele mensen niet worden behandeld als een sociologische categorie ‘de allochtoon, de kansarme, de inwoner van een middenstandswijk’. Participatie dient niet om mensen te betonen in hun profiel maar om hen zichzelf en anderen te laten bevragen. Participatie betekent dat ook de visie en de mening van ambtenaren, politici en experts ter discussie komt en dat zij hun meningen kunnen bijstellen.

2. Aanbevelingen over de burgermaatschappij

- Een actieve burgermaatschappij is voor de werkgroep een wezenlijke conditie voor participatie. Onder ‘burgermaatschappij’ wordt het gedifferentieerde geheel van organisaties en bewegingen verstaan die door burgers worden beheerd en die een autonome positie innemen tussen de private sfeer, de markt en de overheid. De burgermaatschappij vervult sociale functies (mensen verenigen, emanciperen,...); democratische functies (mensen een stem geven) en politieke functies (impact op het beleid). Het is zeker niet zo dat individuen lid moeten zijn van een vereniging om erbij te horen of gehoord te worden. Het is wel zo dat verenigingen mensen op allerlei manieren daarin kunnen ondersteunen.
- De werkgroep is van mening dat de mobiliserende kracht van het burgerinitiatief beleidsmatig meer erkenning moet krijgen en stelt vast dat we in Vlaanderen al te snel in de richting van de overheid kijken om problemen op te lossen waardoor de eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en instellingen gemaskeerd wordt. Veel fondsen en middelen zitten overigens niet bij de stad of de overheid. De werkgroep participatie is voorstander van een gedeelde verantwoordelijkheid veeleer dan een verdeelde verantwoordelijkheid. Denken over participatie betekent dus ook nadenken over de kracht van samenwerking en kritisch kijken naar de rol van de overheid.

- De werkgroep pleit voor het aangaan van vitale coalities en voor het steunen van stadsbrede initiatieven vanuit de burgermaatschappij. De stad moet nog meer als facilitator optreden en in dialoog met de burgermaatschappij ondersteuning opzetten voor wie stadsbreed initiatief wil nemen. De middelen die hiervoor nodig zijn, hoeven niet alleen van de overheid te komen; ook allerlei andere fondsen kunnen hiervoor worden aangeboord. De burgerorganisaties hebben baat bij coalitievorming, ook met actoren die tot nu toe in Vlaanderen veel te weinig in beeld komen: bedrijven, publieke instellingen en gesubsidieerde private instellingen. Die vitale coalities moeten steunen op tweezijdigheid, afspraken en een onderhandeld partnerschap dat tussentijds geëvalueerd en bijgestuurd kan worden.
- Ook de participatie-infrastructuur zelf moet voorwerp van discussie en participatie zijn. Het ondersteuningsbeleid van de overheid werkt vaak afhankelijkheidsbevorderend, staat nog te weinig open voor innovatie en laat onvoldoende ruimte voor maatwerk. Bovendien is het vaak te bureaucratisch en daardoor creativiteitsvernietigend. De bestaande overleg- en subsidiestructuren moeten daarom en vanuit deze criteria kritisch tegen het licht worden gehouden en grondig worden bijgestuurd. Stimuleren zij burgerinitiatief en samenwerking onder burgers; bevorderen ze wel de zo noodzakelijke netwerking en samenwerking tussen organisaties in de burgermaatschappij of werken zij net de afhankelijkheid, de passiviteit en de verkokering in de hand? De werkgroep pleit voor een ondersteuningsbeleid dat krachten bundelt, aandacht heeft voor maatwerk en vertrekt van een integrale benadering, zoals die door de burgers wordt ervaren.

3. Aanbevelingen over participatieprojecten

- Veel te vaak is participatie aan stadsprojecten enkel gericht op de planvorming terwijl de echte beslissingen dikwijls pas tijdens de uitvoering vallen. Participatieprojecten moeten daarom veel meer gaan over uitvoeringsparticipatie, nadat zagezegd alles al is beslist maar nog niets is gerealiseerd. Uitvoeringsparticipatie biedt bij uitstek veel ruimte en aangrijpingspunten voor andere vormen dan verbaal gerichte participatie. ('actiedemocratie')
- Tijdelijke interventies door middel van stadsprojecten kunnen een bijzondere en blijvende betekenis hebben voor mensen en voor de verhouding tussen mensen. Voor het stadsbestuur en buitenstaanders is het een voorbijgaande ingreep; er wordt nog te weinig stilgestaan bij de veranderingen die deze ingreep teweeg hebben gebracht.
- Stadsbesturen stellen zich bij stadsprojecten allerlei effecten voor die in de praktijk vaak toch anders blijken uit te vallen. Omdat stadsprojecten ingrijpende gevolgen hebben voor het sociale weefsel tussen mensen, tussen mensen en plekken, tussen mensen en de burgermaatschappij, is participatie hier zeer essentieel. Daarom is het ook zo cruciaal dat de effecten van stadsprojecten van bij het begin, tijdens het proces en na de realisatie zichtbaar blijven en voorwerp van discussie zijn. Om effecten juist te meten is het essentieel om de situatie goed te kennen, ook en vooral de manier waarop burgers van bepaalde ruimten of initiatieven gebruik maken.

4. Aanbevelingen over wijken in het participatiebeleid

- Steden voelen de nood aan een vernieuwend participatiebeleid aan en zijn volop op zoek naar participatiepraktijken die aansluiten bij de snel veranderende stedelijke samenleving. In dit verband stelt de werkgroep participatie in alle steden een toegenomen aandacht voor buurt en wijk vast; in sommige steden worden wijkcontracten afgesloten; her en der overweegt men de toekenning van wijkbudgetten. Hoewel wijk- of gebiedswerking niet zaligmakend is en ook niet alle problemen kan oplossen, erkent de werkgroep toch het belang van de fysieke omgeving als een nuttig aanknopingspunt voor participatie, op voorwaarde dat het wijkbeleid past in een strategische keuze en maatwerk mogelijk maakt. Het pleidooi voor maatwerk impliceert een ongelijke behandeling van wijken. Participatie op wijkniveau kan een

leerschool zijn om met andere mensen te leren omgaan. Initiatieven op wijkniveau kunnen de burgerzin stimuleren, een bijdrage leveren tot het aanpakken van soms complexe problemen en leiden tot meer vertrouwen in de samenleving.

- Voor de gebiedsgerichte werking betekent dit dat de beleving van de wijk door de burgers belangrijker is dan de statistische indeling of de perceptie van de wijk bij het bestuur. Burgers zijn deskundig als het over hun eigen leven en leefomstandigheden gaat. Ze kunnen door samenwerking veel bereiken en de kracht van samenwerking is voor een samenleving en voor de stad van levensbelang.

2.2 Gebiedswerking in de steden: congres en publicatie in samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden

Het gebiedsgericht werken is de laatste jaren erg populair geworden in de Vlaamse steden en gemeenten. Dit betekent dat er afstemming moet gebeuren binnen de stad; tussen de stad en het OCMW, maar ook met de burgers, en vele private en publieke diensten. Dat betekent ook omgaan met burgerinitiatieven. Bovendien verschillen wijken en buurten onderling sterk van mekaar, zodat beleid op maat nodig is. Maatwerk stelt de organisatie van steden en gemeenten voor nieuwe uitdagingen, ook op organisatorisch vlak.

Deze manier van werken leidt tot een veelsoortige praktijk en veel gemeenschappelijke vragen. Hierover is op 29 september 2008 in Antwerpen een congres doorgegaan, een samenwerking tussen het Kenniscentrum Vlaamse steden, de Vlaamse overheid en de stad Antwerpen. Het congres was bedoeld voor een ruim publiek uit grote en kleine steden, stadsbesturen, OCMW's en andere publieke actoren en werd ondersteund door workshops met concrete voorbeelden van aanpak en instrumenten.

Naar aanleiding van het congres is ook het boek 'De stad in de wijk' verschenen, een publicatie over praktijken van gebiedswerking in Vlaanderen, voorbereid door een werkgroep van professionelen actief in de gebiedswerkingen van de verschillende Vlaamse centrumsteden. De publicatie is een coproductie tussen het Kenniscentrum en het agentschap voor Binnenlands Bestuur, team Stedenbeleid, en bevat naast een overzicht ook een aantal aanbevelingen.

2.3. Ervaringen op vlak van participatie in het kader van het Stedenfonds

Het betrekken van de bevolking en van partners bij het beleid en het creëren van verbindingen tussen samenleving en politiek vormen ook in het Stedenfonds belangrijke aandachtspunten. Bij het afsluiten van de nieuwe beleidsovereenkomsten 2008-2013 zijn de steden en de VGC opnieuw aangemoedigd om te experimenteren en ervaring op te doen. De steden hebben hiertoe engagementen vastgelegd om de bevolking en de lokale actoren te betrekken bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van de beoogde doelstellingen die zij in het kader van het Stedenfonds willen uitvoeren. Deze engagementen getuigen van een zoektocht naar aangepaste manieren om de betrokkenheid van burgers te vergroten en een meer participatief beleid te voeren.

Alle acties die de steden in het kader van de nieuwe beleidsovereenkomsten opnemen, passen binnen de drie doelstellingen van het Stedenfonds: de leefbaarheid vergroten, de dualisering tegengaan en de bestuurlijke kwaliteit verhogen. Het tegengaan van de dualisering en de aandacht voor diversiteit vormen belangrijke pijlers voor de duurzame ontwikkeling van de stad en sluiten aan bij het Actieplan 2008-2009, ingediend in het kader van de open coördinatiemethode in het Vlaamse 'gelijke kansen'beleid. De steden plaatsen een verhoogde betrokkenheid van 'alle' burgers bij het beleid en een grotere tevredenheid over dat beleid, hoog op de agenda. Om een verhoogde participatie en betrokkenheid te realiseren worden o.m. acties ondernomen gericht naar specifieke, vaak moeilijker bereikbare doelgroepen. Het gaat hier o.m. om het toegankelijk maken van sport- en cultuurinitiatieven voor kansarmen; het toegankelijk maken van jeugdvoorzieningen voor kwetsbare

jongeren; het verbeteren van de toegang voor allochtonen, laaggeschoolden en langdurig werklozen tot de arbeidsmarkt en het verhogen van de slaagkansen van jongeren in het onderwijs. Ook via de wijk- en buurtwerking leveren de steden inspanningen om de leefomgeving, zowel fysiek als op vlak van samenleven, te verbeteren en om de sociale cohesie in de wijk te versterken.

2.4 Ondersteuning van innoverende en originele projecten in de steden

Realisaties 2007 – 2008

Het Vlaamse Stedenbeleid heeft in het najaar 2007 beslist om drie waardevolle projecten te steunen, en dit binnen een vooraf vastgesteld kader voor het ondersteunen van vernieuwende en levenskrachtige projecten die uit de gemeenschap zelf - in casu het buurt- of verenigingsleven - komen.

Studiehuis Winterslag

Het project “Studiehuis Winterslag” betreft een mentorenproject waarbij jongeren die zelf hoger onderwijs volgden, de persoonlijke coach worden van kinderen die overgaan van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs.

Om dit te realiseren, is een studiehuis geopend waarin naast een ontmoetingsruimte, ook een aantal hulpbronnen ter beschikking van de leerlingen worden gesteld.

De subsidie wordt concreet aangewend voor de uitbouw van de werking van het studiehuis, de heroriëntering met het oog op de verzelfstandiging ervan als organisatie vanaf september 2008 en voor de ontwikkeling van aangepaste kadervormingsmodules zodat de jongeren het project in eigen beheer kunnen verder zetten en uitbouwen.

Dit project werd gekozen omwille van zijn origineel en innovatief karakter, zijn waarde als mogelijke inspiratiebron voor andere steden en als belangrijk gezamenlijk initiatief (stad en privé-organisatie) voor het verbeteren van het stedelijke weefsel.

Aan het project werd een subsidie van 35.000 euro verleend.

Zin in de Stad

Het project “Zin in de Stad” van de Universiteit van het Algemeen Belang (UAB) vzw te Antwerpen wil mensen aan het denken zetten over diverse aspecten van stedelijkheid; betrekken bij onderzoek, vorming aanbieden, sensibiliseren en ondersteunen, en samen met hen gezamenlijk ideeën en acties ontwikkelen.

In 2008 organiseert de UAB hiertoe een twintigtal seminaries, een zomercademie en een Ronde Tafelconferentie met als thema “ Kritische wandelingen doorheen aspecten van stedelijkheid”.

Deze zullen leiden tot het ontwikkelen van een aantal aanbevelingen en instrumenten voor het Vlaamse Stedenbeleid. In dat kader is de UAB ook uitgenodigd om zich waar mogelijk aan te sluiten bij de “Thuis in de Stad” - communicatiecampagne 2008. De UAB was aanwezig op een aantal evenementen in de Vlaamse centrumsteden en ging daar het debat aan met de inwoners over het “leven in de stad.”

Ook dit project werd gekozen omwille van zijn origineel en innovatief karakter, en als belangrijk initiatief voor het verbeteren van het stedelijke weefsel. Het zal resulteren in een handleiding bruikbaar in andere steden en in kennisuitwisseling inzake stedelijkheid.

Aan het project werd eveneens een subsidie van 35.000 euro toegekend.

De Site

Het project “De Site” van Rocsa vzw uit Gent is opgezet voor de bewoners en gebruikers van de buurt Rabot-Blaisantvest te Gent en speelt in op de door hen gesignaleerde noden en tekorten aan groen, ruimte voor ontmoeting en recreatie.

Het creëert tegelijk ook een draagvlak voor het stadsvernieuwingsproject “Bruggen naar Rabot”, dat in 2005 van de Vlaamse Regering een conceptsubsidie van 53.000 euro kreeg toegekend, en op de shortlist voor projectsubsidie werd opgenomen. Dit betekent dat het project “Bruggen naar Rabot” eventueel in 2008 of 2009 een projectsubsidie van de Vlaamse Regering kan ontvangen. Het project “De Site” betreft de bewoners in de buurt via inspraak, medebeheer en creatieve en sociaal-artistische expressie bij de ontwikkelingen die er plaatsvinden of op stapel staan. Het project werd gekozen als mogelijke inspiratiebron voor andere steden in het bekomen van een grotere inbreng en meer inspraak van buurtbewoners bij ingrijpende stadsontwikkelingsprojecten. Het project kreeg een subsidie van 25.000 euro toegekend voor de organisatie van het beeldend atelier Transart en de verdere inrichting van De Site.

Planning 2008-2009

Deze drie projecten lopen nog tot 31 oktober 2008. Het team Stedenbeleid zal ze, na afronding, evalueren en de resultaten en aanbevelingen ervan onderzoeken op hun bruikbaarheid voor andere steden. Hierrond worden in 2009 - afhankelijk van de resultaten en bevindingen- de passende initiatieven genomen.

Voor 2008 is uitzonderlijk beslist om - eenmalig - geen nieuwe innovatieve projecten te betoelagen in afwachting van de evaluatie van de huidige projecten en de bevindingen van de Werkgroep Participatie met betrekking tot burgerparticipatie en publiek- private coalitievorming.

3 Verhogen van de kwaliteit van het bestuur in de steden

Uit het Vlaamse Regeerakkoord:

“Willen wij de Vlaamse administratie heroriënteren van een rol van toezicht naar meer coaching en ondersteuning”. En verder: “Wij ijveren voor een zo optimaal mogelijk samen beheren van stad en rand en organiseren daarom een breed maatschappelijk en bestuurlijk debat dat kan uitmonden in nieuwe vormen van stadsregionale samenwerking”.

Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om op alle niveaus te komen tot een performant en kwaliteitsvol bestuur. Ik wil de steden ondersteunen bij het ontwikkelen van een visie en het maken van strategische keuzes en hen hiertoe de nodige instrumenten aanbieden. Daarnaast wil ik het strategische planningsproces in het kader van het Stedenfonds in de toekomst laten samenvallen met de meerjarenplanning zoals voorzien in het nieuwe gemeentedecreet.

Wat betreft de evolutie van louter toezichthouder naar een rol van partner, coach, ondersteuner en kennisdeler, vervult het team Stedenbeleid een voortrekkersrol. Het is onze intentie om in 2009 op de ingeslagen weg verder te gaan en om het partnerschap met de steden en het Kenniscentrum Vlaamse steden nog te versterken.

In het kader van het Stedenbeleid wordt:

- 3.1 visieontwikkeling via de Stadsmonitor ondersteund
- 3.2 onderzoek voor de uittekening van strategische managementmodellen ondersteund
- 3.3 opvolging en ondersteuning opgezet voor Stadsvernieuwingsprojecten
- 3.4 een Masterclass Stadsprojecten georganiseerd
- 3.5 een discussieplatform “rasterstad – stadsregionale samenwerking” opgestart in het najaar 2008
- 3.6 ondersteuning aan de steden geboden inzake Europa
- 3.7 de realisatie en opvolging Stadscontracten uitgevoerd

3.1 Ondersteunen van de visie-ontwikkeling via de Stadsmonitor

Realisaties 2007 - 2008

Beheer en actualisatie van de Stadsmonitor zijn sinds eind 2007 in handen van de Vlaamse overheid die deze taak heeft overgenomen van het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de UGent, de partner die de Stadsmonitor ontwikkelde in overheidsopdracht. Om de actualisatie van de Stadsmonitor deskundig uit te voeren, heeft het agentschap voor Binnenlands Bestuur een

samenwerkingsprotocol afgesloten met de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Hiervoor is extra personeel ingezet.

Het voorbije jaar is ook gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het monitoringinstrument. Zo bevatte de Stadsmonitor een aantal indicatoren, waarvoor nog geen data beschikbaar waren. Dit was het geval voor de domeinen 'zorg' en 'ondernemen in de stad'. Om hieraan te verhelpen zijn twee onderzoeksopdrachten uitbesteed en afgerond.

De resultaten van beide onderzoeksopdrachten zijn in het voorjaar 2008 geïntegreerd in de Stadsmonitor en sindsdien raadpleegbaar op de website. De resultaten van dit onderzoek heb ik opgenomen in deel II, *de steden in beeld, punt 3 en 4*

Planning 2008- 2009

In 2008 wordt de Stadsmonitor een derde maal geactualiseerd. Voor de meeste indicatoren gebeurt dit op basis van centrale databanken, die via de samenwerking met de Studiedienst vlot raadpleegbaar zijn. Voor een beperkt aantal data, -zoals data die in kaart worden gebracht aan de hand van een geografisch informaticasysteem-, is de medewerking van de steden nodig. Voor een 40-tal subjectieve indicatoren, waarbij gepeild wordt naar de mening van stadsbewoners, is opnieuw een survey uitgevoerd, deze keer aan de hand van een postenquête. De twee vorige surveys zijn uitgevoerd via een telefonische enquête. Deze omschakeling van methodiek is op advies van het kwaliteitsteam van de Studiedienst van de Vlaamse Regering in overleg met de steden doorgevoerd. De voorbereidingen zijn gestart in september 2007, de postenquête zelf is doorgegaan in de periode mei – juni 2008. Deze postenquête laat toe evoluties op het niveau van de stad op te volgen. Op vraag van de steden Antwerpen en Turnhout zijn extra bevragingen voorzien om zicht te krijgen op evoluties in stadsdelen. De andere steden waren hiervoor geen vragende partij.

Begin 2009 zal de Stadsmonitor voor de derde maal geactualiseerd zijn. De resultaten zullen zowel elektronisch als in boekvorm verschijnen. De nieuwe editie van de Stadsmonitor wordt in maart 2009 officieel voorgesteld aan een ruim publiek. In het najaar vindt hierover een academisch congres plaats, dat zich richt tot een beperkter publiek.

Tussen maart en juli 2009 worden de stadsedities van de Stadsmonitor voorgesteld aan de respectieve colleges van burgemeester en schepenen en de managementteams van de 13 centrumsteden. Op deze wijze willen wij deze partners informeren en het debat aangaan over die evoluties in hun stad, die zij via de Stadsmonitor als interessant op te volgen evoluties naar voren hebben geschoven.

3.2 Onderzoek strategische managementsmodellen

Realisaties 2008 - 2009

In de voorbije jaren werden door de Vlaamse overheid een aantal studies gerealiseerd waarin op verkennende wijze stil gestaan werd bij de strategische besluitvorming binnen de 13 Vlaamse centrumsteden. De studie rond het gebruik van de Stadsmonitor, de voorbereidende studies voor het Witboek en het Visitatierapport kwamen tot dezelfde vaststelling: er is nood aan modelmatige ontwikkeling en optimalisering van een gepast, bruikbaar en professioneel strategisch instrumentarium voor de 13 Vlaamse centrumsteden.

Ik heb het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) dan ook de opdracht gegeven een tweejarig (2007 – 2008) onderzoek uit te voeren naar gepaste strategische managementmodellen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door prof. Dr. Nathalie Vallet (UA) en onderzoeker Gilles Bauwens (UA).

De centrale onderzoeksvraag is: “Welke alternatieve strategische rollen en dito sturingsinstrumenten kunnen de leden van het managementteam en College van Burgemeester en Schepenen opnemen of vervullen en welke kritische succesfactoren beïnvloeden de daadwerkelijke opname en/of activering van deze strategische rollen en sturingsinstrumenten?” De 13 stadsbesturen zijn in het onderzoek actief betrokken via groeps gesprekken en interviews.

Planning 2008 - 2009

Eind december 2008 zal het rapport over strategische modellen en alternatieve sturingsmodaliteiten beschikbaar zijn. Deze modellen kunnen politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken in staat stellen doordacht om te gaan met hun eigen sturingsrol in het strategische besluitvormingsproces en kunnen hen helpen bij de vormgeving, (zelf)evaluatie en bijsturing ervan.

3.3 Opvolging, ondersteuning en kwaliteitsbewaking stadsvernieuwingsprojecten

Projecten in fase van uitvoering

Realisaties 2007 - 2008

Het nieuw uitvoeringsbesluit van 16 maart 2007 betreffende de ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten bevat een aantal bepalingen over de begeleiding van de steden in de realisatie van Stadsvernieuwingsprojecten en de kwaliteitsbewaking van de projecten. Dit houdt in dat in overleg met de betrokken stad een begeleidingsgroep wordt samengesteld waarin alle relevante actoren worden betrokken, zowel publieke als private. Ook zal een “accountmanager” worden aangeduid van de Vlaamse overheid die de procedures op Vlaams niveau in de diverse beleidsdomeinen zal opvolgen en de voortgang bewaken. Verder nog wordt in het uitvoeringsbesluit bepaald dat de jury Stadsvernieuwingsprojecten kan optreden als kwaliteitsbewaker van de projecten.

Los van de bepalingen in het nieuw uitvoeringsbesluit werd vastgesteld dat bepaalde projecten uit oproep 1 en 2 haperen en vertragingen oplopen. De oorzaken zijn divers en liggen niet altijd bij het stadbestuur zelf. Ook om die reden werd de nood gevoeld om voor bepaalde projecten een ondersteuning vanuit het Vlaamse Stedenbeleid te organiseren.

Verder is uit de ervaring van de voorbije jaren gebleken dat er nood is aan een goed georganiseerd opvolgingsysteem van de Stadsvernieuwingsprojecten om een goed beeld te hebben van de stand van de projecten en voor het realistisch inschatten van het moment van vrijgave van de subsidieschijven. Ook inzake het inzetten van de jury voor kwaliteitsborging is het wenselijk een vaste werkwijze uit te tekenen.

Als eerste stap in de oplossing van bovenstaande punten werd, in samenwerking met een externe partner, een stand van zaken opgemaakt van alle stadsprojecten in uitvoering van oproep 1, oproep 2 en oproep 3. Deze stand van zaken bevat gegevens over de realisatie van de diverse projectonderdelen, wijzigingen in het project, wijze waarop de aanbevelingen van de jury worden opgevolgd, leerpunten, projectpartners en relaties daartussen, overlegstructuren, financieel overzicht met verdeling publiek - privaat, uitbetaling subsidieschijven, nog te doorlopen procedures en tot slot de verdere projectplanning.

Het voorgaande heeft geleid tot een tussentijds rapport waarin de stand van zaken van alle projecten wordt samengevat. Het rapport bevat ook een overzicht van projecten waarvoor een begeleidingstraject aangewezen is en de wijze van begeleiding.

Ook is gestart met de oprichting van een digitaal informatieplatform dat het mogelijk zal maken om op interactieve wijze de stand van zaken van de verschillende projecten te volgen en om kennisuitwisseling te bevorderen. Dit digitaal platform zal toegankelijk zijn voor alle relevante partners, zowel publiek als privaat. Langs publieke zijde zijn dit vooral de Vlaamse overheidsdiensten en de staddiensten.

Het team Stedenbeleid werd in deze ontwikkeling ondersteund door een extern bureau dat werd aangeduid via een procedure van algemene offertevraag.

Planning 2008 - 2009

Het ontwikkelde volgsysteem voor stadsprojecten via het digitaal platform (sharepoint) wordt in het najaar 2008 geïmplementeerd en zal in het komende jaar op kruissnelheid komen. Ook zal een beeldendatabank met visueel materiaal over de projecten opgezet worden.

De geplande begeleidingstrajecten worden in het najaar 2008 opgestart. Voor elk Stadsvernieuwingsproject wordt een accountmanager aangeduid vanuit het Vlaamse Stedenbeleid. De bedoeling is om voor elk project één centraal aanspreekpunt bij de Vlaamse administratie te hebben.

Verder zal het team Stedenbeleid een standaardformulier opstellen voor de aanvraag van subsidieschijven en richtlijnen ontwikkelen voor de beoordeling van de aanvraagdossiers bij uitbetaling van subsidieschijven. Tenslotte werkt het team Stedenbeleid aan een afwegingskader dat moet helpen bij de beslissing om een project al dan niet opnieuw voor de kwaliteitskamer te brengen.

Begeleiding in fase van concept

Realisaties 2007 - 2008

Aan een stad kan ook een subsidie toegekend worden voor de begeleiding bij de ontwikkeling van een stevige projectbasis en een innoverende projectvisie voor een Stadsvernieuwingsproject. De regeling hiervoor is opgenomen in het uitvoeringsbesluit Stadsvernieuwingsprojecten van 16 maart 2007 onder hoofdstuk VI “*De regeling voor de conceptsubsidie*”.

Een project dat geselecteerd is voor conceptsubsidie, wordt opgevolgd door een Regieteam van deskundigen op Vlaams niveau en een Lokaal Begeleidingsteam op stadsniveau. Het Regieteam tekent in samenspraak met het Lokale Begeleidingsteam een traject op maat uit met het oog op de opbouw van planningsdeskundigheid. De middelen van de conceptsubsidie kunnen ook besteed worden aan het inhuren van deskundigheid op vlak van participatie en publiek- private samenwerking.

In 2007 is beslist dat aan 10 projecten van oproep 3 een conceptsubsidie wordt toegekend. Voor een eerste groep van 6 projecten werd het traject opgestart in het najaar van 2007. Met de tweede groep van 4 projecten werd van start gegaan in het voorjaar 2008. Voor de begeleiding van de steden werd opnieuw beroep gedaan op het ruime netwerk van uitmuntende ontwerpers, academici en ambtenaren die over de jaren heen hier rond is ontstaan. Deze wijze van kennisuitwisseling wordt in het werkveld sterk geapprecieerd en wordt door de deelnemers als zeer verrijkend ervaren.

Planning 2008 -2009

Begin 2009 zullen de begeleidingstrajecten afgelopen zijn. De steden zullen dan zelf verder gaan met de ontwikkeling van hun projecten. De resultaten van de conceptbegeleiding zullen worden voorgesteld op een contactdag voor al wie bij de conceptbegeleiding betrokken was. Het doel is uitwisseling van kennis en ervaring rond deze recente projecten.

In samenwerking met de K.U.L. wordt aan een publicatie gewerkt over het verloop en de resultaten van de conceptsubsidie tot op heden. Deze publicatie zal eveneens voorgesteld worden op een congres over Stadsvernieuwingsprojecten in 2009. De formule van conceptsubsidie en conceptbegeleiding krijgt ook veel aandacht vanuit Europa, op congressen en uitwisselingsbijeenkomsten. Het wordt gezien als ‘vernieuwend, competentieverhogend en een belangrijk instrument voor kwaliteitsbevordering’.

3.4 Masterclass stadsprojecten

Realisatie 2007 - 2008

In 2005 werd een eerste ‘Masterclass stadsprojecten’ georganiseerd, met als belangrijkste doelstelling de kwaliteit van de Vlaamse stadsprojecten te verbeteren. Met deze Masterclass werd vooral gefocust op het vergroten van de kennis en competentie van de projectleiders.

Vanuit de vaststellingen dat de aandacht voor stadsvernieuwing in de steden blijft groeien, en vorming en opleiding op vlak van projectmanagement alsmaar belangrijker worden, organiseerde de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP vzw) en het Departement ASRO van de KULeuven, in samenwerking met mijn kabinet en het team Stedenbeleid, een geactualiseerde editie van deze “Masterclass”. Andere partners hierbij zijn de Vlaamse Bouwmeester en het PPS-Kenniscentrum.

De “nieuwe” Masterclass richtte zich in eerste instantie tot het politieke en ambtelijke personeel van de verschillende beleidsniveaus (Vlaamse overheid, Provincies, Vlaamse centrumsteden). Ook de provinciale steden konden zich voor deze editie inschrijven, omdat ook zij in aanmerking komen voor Vlaamse subsidies voor Stadsvernieuwingsprojecten. Deelnemers uit de private sector behoorden eveneens tot het doelpubliek.

In de Masterclass wordt een optimale interactie tussen de deelnemers nagestreefd, waardoor het aantal inschrijvingen beperkt is tot 30. De oproep werd een groot succes, en het maximum aantal inschrijvingen werd snel bereikt. De deelnemers hadden een diverse achtergrond, (stedenbouwkundigen van grote en kleinere steden, provincies, ontwerp- en studie bureaus), wat zorgde voor heel wat interessante ervaringsuitwisselingen en een goede netwerkvorming. Een minpunt: er namen (te) weinig politici aan deel.

De nieuwe editie van de Masterclass werd door de deelnemers positief geëvalueerd. Zij gaven aan dat inhoud en opzet ruimschoots voldeden aan hun verwachtingen. Ook de momenten van interactie en de plaatsbezoeken aan concrete projecten werden zeer geapprecieerd.

Op vraag van de deelnemers zal de “publieke - publieke samenwerking” meer aandacht krijgen in de Masterclass en zullen ook ambtenaren van Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit uitgenodigd worden.

Planning 2008-2009

In het najaar 2008 - begin 2009 volgt een derde editie van de Masterclass. Omwille van het succes van de plaatsbezoeken, wordt nu overwogen een dagexcursie aan een drietal projecten in Vlaanderen in het programma op te nemen. Er komt ook een tweedaagse uitstap naar Lyon, waar de vermaarde Franse ingenieur Charbonneau zijn stempel drukte op de stadsontwikkeling.

Hierdoor verwierf Lyon een eigen identiteit als een levendige en leefbare, moderne (studenten)stad, met prima openbare vervoervoorzieningen en een kwaliteitsvolle inrichting van de publieke ruimte. Lyon evolueerde het voorbije decennium van een doorgangspek voor automobilisten naar het Zuiden, naar een gewaardeerde citytrip-bestemming.

3.5 Discussieplatform “rasterstad – stadsregionale samenwerking”

Planning 2008 – 2009

In de vorige beleidsbrief Stedenbeleid werd in overleg met mijn collega bevoegd voor ruimtelijke ordening de oprichting van het discussieplatform rasterstad – stadsregionale ontwikkeling, in het vooruitzicht gesteld voor het najaar 2008.

Het Kenniscentrum Vlaamse steden kreeg via het samenwerkingsprotocol van 5 mei 2008 de opdracht tegen 30 september 2008 als insteek voor dit debat een discussienota op te maken met:

- een exemplarische inventarisatie per gebied van interessante, soms verborgen vormen van netwerking en interacties tussen actoren in stedelijke gebieden, waarbij zeker oog moet zijn voor samenwerking tussen niet-overheidsactoren;
- een inventarisatie van mogelijke Vlaamse instrumenten die feitelijk of potentieel inzetbaar zijn ter stimulering van lokale dynamiek of die kunnen dienen als incentives voor meer samenwerking

Overeenkomstig de beleidsbrief Stedenbeleid 2007-2008 zal het Kenniscentrum deze problematiek ook inbedden binnen het gemeenschappelijk luik “Wonen” van de Stadscontracten en een voorstel formuleren voor de afbakening van de taken en verantwoordelijkheden van de steden enerzijds en van de stedelijke rand en de centrale overheid anderzijds. Het stadscontract van Oostende en de relatie van Turnhout-buurgemeenten worden eveneens als case opgenomen in het discussieplatform. Oostende heeft de invulling van de centrumfunctie als thema voor het stadscontract ingediend. Turnhout is de enige Vlaamse centrumstad die niet gefusioneerd werd.

Dit discussieplatform zal o.m. bestaan uit externe deskundigen, vertegenwoordigers van de steden, vertegenwoordigers van de stadsregio's, vertegenwoordigers van het agentschap voor Binnenlands Bestuur, vertegenwoordigers van het beleidsdomein Ruimtelijke Planning (RWO) en van de kabinetten bevoegd voor Stedenbeleid en Ruimtelijke Ordening. Ook het Kenniscentrum Vlaamse steden wordt uitgenodigd hieraan te participeren.

De oprichting van het discussieplatform “rasterstad- stadsregionale ontwikkeling” is gepland voor november. Het voorzitterschap zal waargenomen worden door Peter Cabus, docent aan de K.U.L. Tussen november 2008 en april 2009 worden er een zestal bijeenkomsten georganiseerd. Doel is om voor de nieuwe Vlaamse Regering aanbevelingen te formuleren en ook instrumenten aan te reiken om de samenwerking tussen stad en rand te bevorderen.

3.6 Ondersteuning aan de steden inzake Europa

Realisatie 2007 - 2008

De regelgeving inzake Europese aangelegenheden is complex. Dat bemoeilijkt voor de steden het gebruik van de ontwikkelingsmogelijkheden die Europa hen biedt. Omdat grensoverschrijdende samenwerking steeds belangrijker wordt voor de stedelijke ontwikkeling en idealiter ook een versterking betekent van het Vlaamse Stedenbeleid wordt aan het Europese luik een prominentere plaats gegeven in het Vlaamse Stedenbeleid.

In uitvoering van de vraag naar een meer efficiënte en horizontale samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de steden, startte in oktober 2007 de stuurgroep Europa zijn werkzaamheden op onder voorzitterschap van de administrateur-generaal van het agentschap voor Binnenlands Bestuur.

Leden van deze stuurgroep zijn vertegenwoordigers van het agentschap voor Binnenlands Bestuur, het departement Bestuurszaken, mijn kabinet; het Vlaams Europees verbindingsagentschap (VLEVA); de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de Vereniging Vlaamse Provincies (VVP); het Kenniscentrum Vlaamse steden; het departement Internationaal Vlaanderen en de vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie

De rol van de stuurgroep inzake de Europa-werking voorziet in een efficiënte en horizontale samenwerking inzake Europa, en meer bepaald door de afstemming van alle betrokken actoren; door informatie-uitwisseling en – verspreiding; door de organisatie van publieksmomenten; door de opvolging van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast wordt de uitvoering van het protocol met het Kenniscentrum Vlaamse steden inzake Europa opgevolgd.

In 2007 - 2008 werden reeds twee Europadagen georganiseerd. De doelgroep van deze publieksmomenten werd door de stuurgroep bepaald in functie van het onderwerp. Zoals expliciet door de steden gevraagd werd hierbij ruim aandacht besteed aan vraaggestuurdheid en praktische aanpak, onder andere met case studies.

Op 16 november 2007 werd een Europa-dag georganiseerd met als doel om aan politieke en ambtelijke vertegenwoordigers van de 13 centrumsteden en de VGC informatie te verstrekken over de mogelijkheden voor Europese fondsenwerving, internationale profilering van de centrumsteden en de EU-regelgeving. Op vlak van regelgeving kwamen o.m. volgende thema's aan bod: "Europa en Mobiliteit en Vervoer", "Europa en Economie en Infrastructuur" en "Europa en Ruimtelijke Ordening en Wonen".

Op deze eerste Europa-dag klonk de vraag van de steden naar praktijkvoorbeelden. Ingaand op die vraag werden tijdens de tweede 'Europa' dag (voorjaar 2008) de ervaringen van Antwerpen en Gent voorgesteld. Antwerpen stelde voor hoe de stad zich organiseerde om de Europese uitdagingen aan te gaan en Europa te verankeren in de stadsdiensten. Gent belichtte twee concrete cases: Liveable city (interreg IIIB North Sea Region) en Water in Historic City Centres (Interreg IIIB North West Europe).

Aan het Kenniscentrum Vlaamse steden werd een uitgebreide opdracht gegeven inzake Europa. Hierdoor komt het zwaartepunt van de Europawerking in het kader van Stedenbeleid bij het Kenniscentrum te liggen.

Het Kenniscentrum werkt in 2008 rond volgende Europese thema's:

- Kennisdeling: het stimuleren dat de Vlaamse steden onderling leren van Europese projectervaringen, inhoudelijk en organisatorisch.
- Competentie-opbouw: het verder professionaliseren van Vlaamse steden inzake het omgaan met Europa.
- Netwerking: het stimuleren van deelname aan Europese netwerking en samenwerking.
- Beleidsbeïnvloeding: de Vlaamse steden een stem geven in het Europese debat en hun inbreng zichtbaar en politiek relevant maken.

Het protocol voorziet dat de werkzaamheden van het Kenniscentrum inzake Europese netwerking en samenwerking opgevolgd worden door de stuurgroep Europa.

Planning 2009

De stuurgroep Europa zal ook in 2009 zijn werkzaamheden voortzetten. De concreet voor 2009 te plannen activiteiten, zullen in het najaar van 2008 besproken worden in functie het nieuw af te sluiten samenwerkingsprotocol met het Kenniscentrum Vlaamse steden. De stuurgroep zal ook het Belgisch EU-voorzitterschap in 2010 mee voorbereiden .

Ook in het najaar van 2008 worden publieksmomenten gepland. Op 16 oktober 2008 staat een bezoek aan het Europees Parlement en een gedachtenwisseling met Vlaamse Europarlementsleden op het programma en op 24 november 2008 vindt een studienamiddag plaats over grensoverschrijdende en interterritoriale samenwerking. Op deze studiedag worden prominente sprekers uitgenodigd, de studiedag richt zich naar politici en ambtenaren van alle Vlaamse steden en gemeenten.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling dat de stuurgroep ook in 2009 nog een aantal publieksmomenten organiseert. Deze verschillende publieksmomenten kunnen eventueel ook georganiseerd worden onder de vorm van een Masterclass Europa (naar het voorbeeld van de lopende Masterclass stadsprojecten) in samenwerking tussen de verschillende partners, en gebaseerd op de resultaten van de werkzaamheden van het Kenniscentrum inzake Europa. Deze formule biedt grote voordelen, zowel op het vlak van competentieopbouw bij de deelnemers als van netwerking.

3.7 Realisatie en opvolging van de stadscontracten

Met de 13 centrumsteden werden op 14 december 2007 Stadscontracten afgesloten. De Stadscontracten hebben als doel om een meer efficiënte samenwerking tussen de steden en de Vlaamse Regering tot stand te brengen. De begeleidingsteams die in het kader van de Stadscontracten worden samengebracht hebben tot doel om procedures en timing m.b.t. specifieke stadsprojecten beter op elkaar af te stemmen zodat deze projecten efficiënter en versneld kunnen worden uitgevoerd. Voor een verdere beschrijving van realisatie en opvolging van Stadscontracten verwijs ik naar punt 5.1.b. *Stadscontracten met de 13 steden*;

4 Verhogen van de positieve beeldvorming van de steden

De Vlaamse overheid wil ook de volgende jaren verder werken aan een positieve beeldvorming van de steden in Vlaanderen. Hierbij zal gefocust worden op de troeven van het wonen in de stad, met als speciale doelgroep de jonge gezinnen met kinderen.

Waar in 2008 de focus al kwam te liggen op het “wonen in de stad”, willen we in 2009 de Stadsvernieuwingsprojecten, waarin zowel door de steden als de Vlaamse overheid wordt geïnvesteerd, extra in de kijker plaatsen. Stadsvernieuwingsprojecten vervullen immers een belangrijke hefboomfunctie en bezorgen buurten en wijk een nieuw elan, die bewoners enthousiast maken om in de stad te blijven wonen of er te komen wonen.

Geplande acties:

- 4.1 het optimaliseren van de website thuisindestad.be
- 4.2 de jaarlijkse “Thuis in de stad”-communicatiecampagne, in samenwerking met de centrumsteden en de VGC
- 4.3 de uitreiking van de jaarlijkse “Thuis in de stad”-prijs
- 4.4 het pilootproject Stadsklassen inbedden in regulier Stedenbeleid

4.1 Website thuisindestad.be

Realisaties 2007 – 2008

De website thuisindestad.be wil de burger inspireren en informeren over alle informatie van het Vlaamse Stedenbeleid. De website staat garant voor een transparant beleid. Naast de steden en beleidsmakers, is er de ambitie om ook de communicatie met de burgers te versterken door hen hierbij op een meer sprekende manier te betrekken en te informeren. In 2008 werd in functie van de communicatiecampagne een inspirerend luik uitgebouwd met eigentijdse woonlocaties in de stad.

Planning 2008 – 2009

De inspirerende rol van de Thuis in de Stad-website wordt verder uitgebouwd. Het wonen in de stad wordt via voorbeelden actief gepromoot. De jaarlijkse communicatiecampagne, de Stadsvernieuwingsprojecten, de Stadsmonitor, Participatie komen concreter en tastbaarder aan bod. Beelden zullen zowel om te informeren als om te inspireren aan de website meer leven geven. Een digitaal platform dat instaat voor de opvolging van de stadscontracten en de stadsvernieuwingsprojecten zal onze website voeden.

4.2 Communicatiecampagne “Thuis in de stad”

Realisaties 2007 – 2008

Eind 2007 selecteerde het Vlaamse Stedenbeleid, samen met een aantal vertegenwoordigers uit de steden, een communicatiebureau om hen inhoudelijk te ondersteunen bij de communicatiecampagnes 2008 en 2009. Belangrijk uitgangspunt hierbij was dat er voor werd gekozen om verder te bouwen op de bekendheid van de merknaam “Thuis in de stad”.

Met de communicatiecampagnes 2008 wil ik vooral het wonen in de steden centraal zetten en promoten. Deze campagne schenkt daarom ruim aandacht aan de vele opportuniteiten van de stad die de stad biedt aan jonge gezinnen met kinderen en medioren. In april jl. werd in de Zoo van Antwerpen het startschot gegeven, door Gusje, het stadsmusje en de stadsmusbus als nieuwe ambassadeurs van “Thuis in de stad” aan het grote publiek voor te stellen. Hierbij werden ook een twintigtal jonge gezinnen én hun kinderen, die recent in de stad kwamen wonen, in de schijnwerpers geplaatst. Op drie nationale radiozenders waren in het voorjaar spotjes te horen waarbij Gusje, het stadsmusje, het wonen in de stad op een ludieke wijze aanprijst. In het najaar komt er een tweede golf radiospotjes op dezelfde zenders.

Daarnaast was de Stadsmusbus present op een aantal grote stadsevenementen in de centrumsteden en Brussel, met als opdracht om mensen te informeren en warm te maken voor het wonen in de stad. Ook de Mobiel van de Universiteit van het Algemeen Belang was hier aanwezig, met een team van overtuigde stadsliefhebbers. Deze Mobiel biedt, in het kader van het innovatief project “Zin in de stad” aan alle geïnteresseerden een actieve en laagdrempelige ontmoetingsplek om van gedachten te wisselen over de stad.

De communicatiecampagne is echter vooral een ‘drive to web’-campagne. Op de vernieuwde website thuisindestad.be vindt de bezoeker nu ook een inspiratiegedeelte rond wonen in de stad, met beelden van mooie realisaties in de verschillende centrumsteden. En ook daarom roepen zowel de radiospotjes als de bannerings op een aantal immo- en radiosites op om de vernieuwde website te bezoeken.

Planning 2008 - 2009

Het thema van de campagne 2009 blijft - zoals in 2008 - wonen in de stad, maar nu met een verhoogde aandacht voor Stadsvernieuwingsprojecten.

Als specifieke doelgroep blijft de campagne zich in eerste instantie verder focussen op jonge gezinnen, in hoofdzaak tweeverdieners met kinderen.

Deze verlaten nu nog te vaak de stad, terwijl gezinnen met kinderen letterlijk en figuurlijk ‘leven’ in de stad brengen. Ze zorgen mee voor een stedelijke dynamiek en evenwicht in een verouderende samenleving. En bovenal: de ouders van gezinnen die in de stad wonen, werken er ook vaak en kunnen mee het economische en sociale cement van de steden helpen vormgeven. Ook de steden zelf, zo blijkt uit de beleidsovereenkomsten afgesloten in het kader van het Stedenfonds, zien het aantrekken van jonge tweeverdieners met kinderen als een belangrijke graadmeter voor de aantrekkelijkheid van de stad.

Wetenschappelijk onderzoek wees uit dat de campagne 2009 zich best ook meer uitdrukkelijk op de nieuwe subgroep studenten en twintigers richt. Deze doelgroep woont graag in de stad en blijft er na zijn studietijd ook hangen, maar verlaat de stad nog te vaak bij gezinsvorming of als er kinderen komen.

Het is mijn uitdrukkelijke bedoeling ook de steden zelf actief te betrekken bij de campagne 2009. Hierbij sluit ik naadloos aan bij hun keuze voor “Wonen”, als centraal thema in het algemene deel van de Stadscontracten. Concreet zal voor elke stad in overleg met de Vlaamse overheid en het communicatiebureau een eigen campagneplan uitgetekend worden, en ook over de concrete realisatie hiervan zullen klare afspraken worden gemaakt.

4.3 “Thuis in de stad”-prijs

Realisaties 2007 – 2008

In december 2007 werden voor de zevende maal de jaarlijkse “Thuis in de stad”-prijzen uitgereikt. Met deze prijs bekroont de Vlaamse overheid opmerkelijke en innovatieve stedelijke projecten van de 13 Vlaamse steden en de VGC. Dit evenement geeft het brede publiek een beeld van een aantal geslaagde Stadsprojecten. De bekroning is motiverend voor de steden en inspireert het Vlaamse Stedenbeleid.

De prijs 2007 omvatte drie categorieën:

- Categorie 1: Een fysiek ruimtelijk project waarbij verschillende aspecten van stedelijkheid aan bod komen, prijs 125.000 euro.
De prijs werd toegekend aan Kortrijk voor het project Omgeving Sint-Denijsstraat.
- Categorie 2: Een innovatief project van stedelijk ondernemen dat door de stad geïnitieerd of ondersteund wordt en dat door de verweving van functies bijdraagt tot een sterke stedelijke dynamiek, prijs 25.000 euro.
De prijs werd toegekend aan Kortrijk voor het “project stedelijk ondernemen”. In dit project biedt het stadsbestuur de handelszaken in de binnenstad een gratis innovatie audit aan zodat zij kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen en al dan niet kunnen beslissen om zich te herprofilieren in functie van nieuwe marktevoluties of opportuniteiten.
- Categorie 3: Een innovatief bewoners-, buurt- en wijkinitiatief dat door de stad (h)erkend en gestimuleerd wordt. Prijs 25.000 euro te verdelen over twee initiatieven.
In deze categorie werden 2 initiatieven gehonoreerd: de kinderkribbe Winnie Tooh te Genk: 15.000 euro en de buurtinitiatieven van Opsinoren te Antwerpen: 10.000 euro.

Winnie Tooh is een kinderdagverblijf met een participatief opzet dat veel aandacht besteedt aan diversiteit. Het kinderdagverblijf is ingebed in de ruime wijkwerking wat door de jury als veelbelovend wordt ervaren en tevens als uitnodigende praktijken naar buurten en wijken toe. Opsinjoren wil de inwoners van Antwerpen stimuleren om zich mee in te zetten voor de fysieke en sociale leefkwaliteit van hun onmiddellijke woonomgeving. Initiatiefnemers zijn de stad en bewoners. Het project Opsinjoren te Antwerpen werd bekroond omwille van de faciliterende, eerder dan organiserende rol van de stad in de realisatie van dit project, omwille van het relatief autonome en duurzaam gebleken karakter van het project, dat een incentive bleek voor ook andere autonome bewegingen in de stad.

Planning 2008 - 2009

Ook in 2008 worden de “Thuis in de stad”-prijzen uitgereikt. Categorie 1 blijft behouden zoals in 2007.

In categorie 3 gaat het net als vorige jaren om een innovatief bewoners-, buurt- en wijkinitiatief dat door de stad (h)erkend en gestimuleerd wordt maar dit jaar zal de jury bijzondere aandacht besteden aan stedelijke ecologie en alternatieve woonvormen.

Het thema voor categorie 2 wordt jaarlijks bepaald. Voor 2008 wordt Categorie 2 omschreven als “een innovatief project met betrekking tot kinderen en jongeren dat door de stad geïnitieerd of ondersteund wordt en dat bijdraagt tot een kindvriendelijke stedelijkheid”.

We kozen voor dit thema omdat we wonen voor jonge gezinnen met kinderen in de stad willen promoten en, aan de hand van goede voorbeelden, de troeven van de stad voor opgroeiende kinderen in de kijker willen stellen.

4.4 Pilotproject stadsklassen

Realisaties 2007 - 2008

Zee- en bosklassen – ook wel openluchtklassen genoemd – zijn bekende begrippen. Ze laten leerlingen uit de stad kennismaken met een andere leefwereld. Ondertussen is duidelijk dat voor veel kinderen de stad een even grote onbekende is. Daarom ondersteun ik sinds 2006 een pilotproject ‘Stadsklassen’ in de steden Brussel en Gent via samenwerking met 2 partners; de vzw JES (het voormalige Jeugd en Stad) uit Brussel en het Stedelijk Museum Gent (STAM) - vzw Gent Cultuurstad. Stadsklassen willen kinderen met een andere bril leren kijken naar de stad en hen laten proeven van de stad zodat ze zich makkelijker een eigen beeld kunnen vormen. Bovendien bieden steden een hele resem aan onderwijsrelevante leerkanalen, die bijdragen tot het behalen van de eindtermen. Daarom stellen beide partners hun programma samen in nauw overleg met de deelnemende school. Beide partners hebben samen reeds 27 stadsklassen georganiseerd voor leerlingen uit de derde graad van het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs.

Om stadsklassen te promoten in de andere steden, heb ik op 6 november 2007 en op 13 mei 2008 een stadsklassendag georganiseerd. De doelgroep waren politici en ambtenaren van de 13 centrumsteden en de VGC, vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen onderwijs, cultuur en jeugd van de Vlaamse overheid en organisatoren en promotoren van meerdaagse extra-murosactiviteiten binnen de netten van het Vlaamse onderwijs. De deelnemers konden kennismaken met het concept en de opgedane ervaring werd op een bevattelijke wijze samengebracht in een draaiboek.

Ondertussen wordt ook in Leuven en Antwerpen gewerkt aan een eigen concept voor stadsklassen en tonen meerdere andere steden interesse om in de toekomst stadsklassen te ontwikkelen, op maat van de eigen stad.

Het huidige pilootproject eindigt eind maart 2009. Om na te gaan op welke wijze stadsklassen ook na het pilootproject levensvatbaar kunnen zijn en kunnen ingebed worden in de stedelijke organisatie, heb ik het voorbije jaar twee rondetafels georganiseerd met potentiële partners die ondersteuning kunnen bieden.

Planning 2008 – 2009

Het is een goede zaak dat Stadsklassen qua aanpak en profiel per stad van elkaar zullen verschillen. Voor de organisatie van stadsklassen zijn het in de eerste plaats de steden zelf die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen, maar ik wil hen hierbij handvatten aanreiken. Daarom zal ik in de resterende periode van het pilootproject opnieuw een ronde tafel organiseren. Verder zal ik Stadsklassen ook opnemen in het communicatieluik van het Stedenbeleid en ervoor zorgen dat de informatie over Stadsklassen beschikbaar is via de website thuisindestad.be en dat de link met het aanbod van de verschillende stadsklassen blijft.

5 Steden versterken door samenwerking op verschillende bestuursniveaus

Deze doelstelling geeft uitvoering aan het Vlaams Regeerakkoord:

“We geven een beduidend grotere autonomie aan de lokale besturen en realiseren een goed partnerschap tussen en structureel overleg met de lokale besturen en hun verenigingen”.

“We spelen maximaal in op alle mogelijkheden om Europese en andere fondsen bestemd voor stedelijke ontwikkeling te verwerven voor onze steden. Er is hiervoor ook behoefte aan een horizontaal begrotingsartikel dat kan gevoed worden door hergroepering van bestaande kredieten”.

“Het is cruciaal dat gemeenten, provincies en de Vlaamse overheid interbestuurlijk samenwerken met het oog op een effectieve, snellere en meer klantgerichte dienstverlening zodat de termijnen voor besluitvorming - toekenning van vergunningen en tegemoetkomingen - drastisch worden verkort en de kwaliteit van de besluitvorming verbetert”.

“We ondersteunen de uitbouw van een Vlaams en internationaal netwerk van grote en kleine steden en/of gemeenten waarin elke stad specifieke niches zoekt en samenwerkt met andere grote en kleine steden”.

De Vlaamse Regering erkent de lokale besturen als cruciale partners in het realiseren van een toegankelijke dienstverlening aan burgers en ondernemingen en wil daarom maximaal investeren in een volwaardig partnerschap. Dit vraagt van de steden en van de Vlaamse Regering bereidheid tot samenwerking en wederzijdse engagementen. Een belangrijke nieuwe partner hierbij is het recent door de 13 centrumsteden opgerichte “Kenniscentrum Vlaamse steden”.

Ook belangrijk is de samenwerking met het Europese niveau. Naast de mogelijkheden om Europese fondsen te verwerven, zijn de steden vragende partij voor meer interregionale samenwerking en netwerking en voor de uitwisseling van kennis en ervaring. Omdat grensoverschrijdende samenwerking steeds belangrijker wordt voor de stedelijke ontwikkeling krijgt het Europese luik een belangrijke rol in het Stedenbeleid.

Steden versterken door samenwerking op verschillende bestuursniveaus:

5.1 met de steden en de VGC

a. overleg met de steden en VGC

b. Stadscontracten met de 13 steden

5.2. met het Kenniscentrum Vlaamse steden

5.3. op Vlaams niveau: samenwerking realiseren tussen de verschillende diensten van de Vlaamse overheid

5.4 met het federale niveau

5.5. met Europa

5.1 Samenwerking met de steden en VGC

a. Overleg met de steden en VGC

Om te komen tot een goede samenwerking en een beter afgelijnd Vlaams Stedenbeleid is overleg op regelmatige basis noodzakelijk. Ik vind het van cruciaal belang dat het Vlaamse Stedenbeleid ontwikkeld wordt in een volwaardig partnerschap en in samenspraak met de steden en de VGC. Ik verwijs hier naar de overlegcomités in het kader van het Stedenfonds, de betrokkenheid van de stedenstuurgroep bij de ontwikkeling van de Stadsmonitor, het gezamenlijk opzetten en uitvoeren van de communicatiecampagne, de besprekingen in het kader van de Stadsvernieuwingsprojecten en de Stadscontracten. Ook in 2009 zal verder gebouwd worden aan het partnerschap met de steden en de VGC en worden de contacten gecontinueerd.

b. Stadscontracten met de 13 steden

Realisaties 2007 – 2008

Steden die erin slagen inclusieve projecten op te zetten waarbij verscheidene gewenste effecten geïntegreerd worden, moeten in de Vlaamse overheid een partner vinden die op dezelfde inclusieve manier werkt. Ook de visitatiecommissie wees op de noodzaak van het opnemen van medeverantwoordelijkheid door de Vlaamse overheid. De Vlaamse Regering heeft op 14 december 2007 met elk van de 13 centrumsteden een Stadscontract afgesloten. De Stadscontracten lopen over een periode van 6 jaar (2007-2012) met een evaluatie eind 2009.

Elk stadscontract bestaat uit twee delen: een algemeen gedeelte, identiek voor alle 13 steden en een stadsspecifiek gedeelte.

Als algemeen voorstel hebben de steden gezamenlijk voor het thema “wonen in de stad” gekozen. In dat kader is een Vlaams- stedelijk “overlegforum wonen” opgericht waarin naast verantwoordelijke ambtenaren en politici uit de steden ook de bevoegde kabinetten, Vlaamse ambtenaren en het Kenniscentrum Vlaamse steden vertegenwoordigd zijn.

In de Stadscontracten is voorzien dat de 13 centrumsteden en de Vlaamse overheid tot een concrete agenda komen om het stedelijke woonbeleid efficiënter te maken. Als basis van deze gezamenlijke agenda zijn in de Stadscontracten reeds een aantal engagementen door de Vlaamse Regering aangegaan, zoals het versterken van de regierol van de stedelijke overheid; de toepassing van het subsidiariteitsprincipe – ook inzake financiering; de afstemming met het federale (fiscale) beleid op vlak van wonen en een betere afstemming tussen de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen.

Vertrekkend van de Vlaamse en stedelijke visienota's hebben de centrumsteden een actienota opgemaakt die op de vergadering van het overlegforum in juni is besproken en becommentarieerd met als doel om tot een concrete gemeenschappelijke agenda te komen.

Op basis van de gevoerde besprekingen wordt momenteel een ontwerp van addendum bij de Stadscontracten opgemaakt, gekoppeld aan een voorstel van praktische organisatie en concrete werkwijze. Het addendum zal in het najaar aan alle partners ter goedkeuring worden voorgelegd en eind 2008 door de steden en door de Vlaamse Regering worden ondertekend - zoals voorzien in het gezamenlijke luik van het stadscontract

In de 13 Stadscontracten werden ook 16 stadsspecifieke projecten opgenomen:

Stad	Project
Aalst	Multifunctioneel evenementencomplex met regionale uitstraling
Antwerpen	Ontwikkeling Petroleum Zuid
Antwerpen	Heraanleg Scheldekaaien
Brugge	Economische en ecologische ontsluiting van Brugge (N31 en Ommevaart)
Genk	C-Mine: Herbestemming mijnsite Winterslag
Genk	Waterschei: hoogwaardig bedrijvenpark en wetenschapspark
Gent	Oude Dokken en Handelsdokbrug: reconversie van oude dokken tot waterfrontwijk
Gent	Gent The Loop: ruimte voor bedrijvigheid op site rond Flanders Expo
Hasselt	De Blauwe Boulevard: herwaardering stadsdeel Kanaalkom
Kortrijk	Hoog Kortrijk: integratie ziekenhuissite; optimaliseren van de Noord-Zuidverbinding
Leuven	Herontwikkeling Vaartkom Leuven
Mechelen	Wegbypass Arsenaalsite als ruggegraat voor ontwikkeling Arsenalgebied.
Oostende	Uitwerking strategische visie voor Oostende als centrumstad aan de kust
Roeselare	Nieuwe openbare bibliotheek als kennis-, informatie- en leercentrum
Sint-Niklaas	Voltooiing stadsring
Turnhout	R13 en uitwerking Stedelijk Plateau

De uitvoering van het specifieke gedeelte van elk van de 16 Stadscontracten wordt begeleid en opgevolgd door een specifiek begeleidingsteam met vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid en de steden. Per begeleidingsteam werd vanuit de Vlaamse overheid een voorzitter aangesteld. Het begeleidingsteam komt minimaal 3 maal per jaar samen. Op 18 februari jl. ging een eerste startvergadering door met alle voorzitters en de contactpersonen van de steden en het studie bureau. De meeste begeleidingsteams hadden voor het zomerreces reeds twee vergaderingen georganiseerd. Om de steden beter te ondersteunen in hun rol van lokale regisseur en om de kwaliteit van de Stadscontracten te bewaken, kreeg een extern studie bureau in januari jl. de opdracht om in 2008 het team Stedenbeleid van het agentschap voor Binnenlands Bestuur en de voorzitters van de begeleidingscomités (allen Vlaamse ambtenaren) te ondersteunen bij de realisatie van het stadsspecifieke gedeelte van de Stadscontracten.

Verwijzend naar de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 waarin onder meer bepaald wordt dat de financiële middelen van het Vlaamse Gewest moeten afgestemd worden op de timing en geplande realisatietermijn van de steden, drongen de steden bij de ondertekening van de

Stadscontracten aan op een duidelijk engagement van de Vlaamse Regering om de Stadscontracten fasegewijs op te nemen in de volgende meerjarenbegroting.

In zijn begrotingsakkoord van 13 december 2007 (VR/2007/14.12.1479/2) stelde de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën en Begroting terzake:

“Alhoewel u in uw aanvraag begrotingsakkoord schrijft dat de engagementen die in de Stadscontracten worden genomen budgettair kaderen binnen de bestaande kredieten en werden doorgesproken met de verantwoordelijken binnen de bevoegde beleidsdomeinen, stel ik voor dat in de loop van 2008 voor elk contract duidelijke ramingen worden opgemaakt van alle voorgestelde investeringen.

Pas wanneer er duidelijke ramingen worden opgemaakt per stadscontract, zal kunnen nagegaan worden of het krediet binnen het betrokken beleidsdomein al dan niet kan worden voorzien in constant beleid.”

Een duidelijk engagement van de Vlaamse Regering over de - gefaseerde – opname van de Stadscontracten in de meerjarenbegroting (...) kan immers op basis van duidelijke cijfers en correcte berekeningen.”

Dit werd in de beslissing van 14 december 2007 door de voltallige Vlaamse Regering onderschreven en als voorwaarde gesteld voor de goedkeuring van de Stadscontracten.

Om een duidelijk zicht te krijgen op het verloop van elk traject en op de nodige kredieten, werd aan de voorzitters de opdracht gegeven om in eerste instantie werk te maken van een stappenplan per project en een budgetplanning. Stappenplan en budgetplanning moeten eind 2008 worden afgerond en onderdeel vormen van de voortgangsrapportage die in het voorjaar 2009 op de Vlaamse Regering zal worden geagendeerd.

Tussentijds werd reeds een overzicht opgemaakt van de budgettaire noden voor 2009, zodat de leden van de Vlaamse Regering hiermee rekening kunnen houden in de begroting 2009. Deze overzichten werden op 18 juli 2008 aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Omdat sommige projecten zich nog in een ontwerp- of onderhandelingsfase bevinden, was het niet mogelijk om voor elk project al een overzicht op te maken.

Planning 2008 – 2009

De opvolging van de Stadscontracten blijft ook in 2008-2009 een speerpunt van het Vlaamse Stedenbeleid. De vergaderingen van de begeleidingscomités worden verder gezet en vormen een interessant leerproces, waarbij mogelijkheden van samenwerking en afstemming van procedures worden afgetoetst. De voorbije vergaderingen leren dat dit niet altijd een gemakkelijke opgave is; beschotten tussen beleidsdomeinen blijken soms hardnekkig en procedures zijn niet altijd afgestemd op de noden van de steden. Deze euvels moeten worden aangepakt en weggewerkt.

Het team Stedenbeleid organiseert in het najaar een gezamenlijk overleg met de voorzitters van de begeleidingsteams en maakt een samenvattende nota op over de stand van zaken van alle Stadscontracten. Deze nota wordt aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

In het voorjaar 2009 worden de budgetplannen 2009 – 2012 voorgelegd aan de Vlaamse Regering, zodat hiermee rekening kan worden gehouden bij de opmaak van de meerjarenbegroting. Eind 2009 worden de Stadscontracten een eerste keer geëvalueerd.

5.2 Samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden

In 2007 werd door de 13 Vlaamse centrumsteden een Kenniscentrum Vlaamse steden opgericht.

Het Kenniscentrum heeft als opdracht:

- de kennis en ervaringen in steden beter ontsluiten en breder delen;
- de samenwerking tussen de Vlaamse steden bevorderen als steun voor een innovatief, effectief en efficiënt lokaal stedelijk beleid;
- beleidsacties opzetten om op alle overheidsniveaus en in de Vlaamse samenleving te werken aan een meer en beter op stedelijkheid gericht beleid.

Het Kenniscentrum voorziet in de mogelijkheid tot nauwe samenwerking met partners als de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de VGC en de Vlaamse overheid. Ook is er een openheid naar andere kleinere steden met als doel een bredere kennisuitwisseling te bewerkstelligen.

Het Kenniscentrum is een belangrijke nieuwe partner voor het Vlaamse Stedenbeleid. De ondertekening van het samenwerkingsprotocol op 5 mei 2008 is een eerste belangrijke stap om te komen tot een intensieve en vruchtbare samenwerking met dit Kenniscentrum Vlaamse steden.

De doelstelling van het samenwerkingsprotocol is om in 2008-2009 rond vier afgebakende thema's te komen tot een meer intense samenwerking tussen de steden en de Vlaamse overheid.

Deze thema's zijn: wonen; gebiedsgericht werken; Europa en rasterstad- stadsregionale samenwerking

1. Voor het gezamenlijk luik 'wonen' van de Stadscontracten maakt het Kenniscentrum (KC) deel uit van het Vlaams- stedelijk overlegforum "wonen in de stad". Het Kenniscentrum ondersteunt de politieke en ambtelijke delegatie van de steden op vlak van dossiervorming; overleg met stedelijke actoren; opmaken van nota's ter voorbereiding van het overleg met de Vlaamse overheid. Het KC speelt ook een actieve rol binnen het Vlaams- stedelijk overleg en de terugkoppeling ervan naar de verschillende steden.
2. Voor het gebiedsgericht werken inventariseert het KC de wijk- of gebiedswerking in de 13 centrumsteden. In het najaar van 2007 initieerde het KC drie stadsateliers mbt de gebiedswerking in Vlaanderen. De ateliers gingen resp. door in Genk, Turnhout en Gent.

De resultaten hiervan dienen als basis voor de organisatie van een stadcongres in Antwerpen op 29 september 2008. Naar aanleiding van dit congres, wordt tevens een boek "Wijk- en gebiedswerking in Vlaanderen en Brussel" gepubliceerd. Beide initiatieven worden genomen in coproductie tussen het Kenniscentrum en het agentschap voor Binnenlands Bestuur, team Stedenbeleid. Hiervoor verwijzen we naar punt 2.1.

3. Voor het thema Europa organiseert het KC de ervaringsuitwisseling tussen experts van de steden: wat zijn hun ervaringen, welke effecten hebben de Europese programma's, hoe bouwt een stad capaciteit op, hoe werken diensten samen voor Europese projecten? Vanuit die kenniswerking groeien dan aanbevelingen voor steden, voor de Vlaamse en voor de Europese overheden.
De werkzaamheden van het KC inzake Europa worden opgevolgd door de stuurgroep Europa. We verwijzen hiervoor naar punt 3.6.
4. Voor het discussieplatform "rasterstad-stadsregionale samenwerking" maakt het KC tegen 30 september 2008 een discussienota op als insteek voor het debat.
De discussienota is de vertrekbasis om het debat dat vanaf november 2008 tot april 2009 gepland is te voeren. Het KC zal ook als partner in het debat betrokken worden.

Doel van het discussieplatform is om t.a.v. de nieuw aantredende Vlaamse Regering aanbevelingen te formuleren en instrumenten aan te reiken om de samenwerking tussen stad en rand te bevorderen. Voor het discussieplatform verwijzen we naar punt 3.5.

Tenslotte is in het samenwerkingsprotocol met de steden ook nog een vijfde opdracht voor het Kenniscentrum overeengekomen. Het Kenniscentrum zal als stakeholder en gesprekspartner van het agentschap voor Binnenlands Bestuur optreden bij het opstellen in 2008 van de “Bijdrage van de Vlaamse administratie voor de nieuw aantredende Vlaamse Regering”.

Op de begroting 2008 van de Vlaamse overheid onder het programma BI Stedenbeleid werd een nieuwe basisallocatie BI 33.02 ‘Toelage aan het Kenniscentrum Vlaamse steden’ opgenomen. Op deze basisallocatie wordt 140.000 euro voorzien.

5.3 Op Vlaams niveau: samenwerking realiseren tussen de verschillende diensten van de Vlaamse overheid

Het Vlaamse Stedenbeleid werkt intensiever samen met andere beleidsdomeinen en ontwikkelt synergieën:

-Deze samenwerking is het grootst in het kader van Stadscontracten en begeleiding en opvolging van Stadsvernieuwingsprojecten.

Met de Stadscontracten heeft het Stedenbeleid het initiatief genomen om een meer integraal beleid op Vlaams niveau tot stand te brengen. Stad en Vlaamse overheid zitten samen rond tafel rond een project. Met de Stadscontracten wordt er naar gestreefd om procedures op Vlaams niveau op elkaar af te stemmen, zodat een project sneller en efficiënter uitgevoerd kan worden. Het eerste werkingsjaar heeft duidelijk gemaakt dat de publieke samenwerking in het kader van de Stadscontracten een sterke mentaliteitswerking vergt en op structurele grenzen botst binnen de Vlaamse overheid. In de voortgangsrapportage die jaarlijks aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd zullen deze structurele knelpunten gebundeld en zullen voorstellen voor een betere samenwerking opgenomen worden.

Ook in de begeleiding van de Stadsvernieuwingsprojecten, zowel bij projectsubsidie als bij de conceptsubsidie worden door het opzetten van begeleidingstrajecten de werkzaamheden binnen de verscheidene beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid op elkaar afgestemd. Hierdoor wordt de kwalitatieve uitvoering van de Stadsvernieuwingsprojecten verbeterd en de redelijke termijn bewaakt.

- Voor de ondersteuning en opvolging van de maatschappelijke effecten in de overeenkomsten van het Stedenfonds werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de Studiedienst Vlaamse Regering.

- Een vertegenwoordiger van het team Stedenbeleid zetelde in de jury flankerend onderwijs waarbij de projecten beoordeeld werden die voor subsidie in aanmerking komen volgens het decreet op het flankerend onderwijsbeleid.

- Een vertegenwoordiger van het team Stedenbeleid maakt deel uit van het technisch comité EFRO voor prioriteit 4: stedelijke ontwikkeling.

- Een vertegenwoordiger van het team Stedenbeleid werd opgenomen in de beoordelingscommissie voor strategische projecten (i.k.v. Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) en maakt ook deel uit van het nieuw opgerichte forum PPS in de Vlaamse overheid.

In het kader van het Steunpunt voor Duurzame Ontwikkeling is het Vlaamse Stedenbeleid als case opgenomen in een onderzoek over ‘Multi-level governance en duurzame ontwikkeling’. De onderzoekers schuiven ondermeer de langetermijnplanning, de geïntegreerde beleidsplanning en de aandacht voor participatie van het Stedenbeleid als kansen voor duurzame ontwikkeling naar voren.

Ook in de stuurgroep van het onderzoek “Lokale participatiebarometer” dat op initiatief van de cel “Duurzame ontwikkeling” van het departement Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR) wordt gevoerd, zetelt een vertegenwoordiger van het team Stedenbeleid.

Belangrijk aandachtspunt hierbij is de afstemming met de Werkgroep Participatie.

Het beleidsdoel van dit onderzoek is het gebruik van de lokale participatiebarometer te bevorderen om enerzijds de communicatie van de lokale overheid met de individuele burgers te verbeteren en anderzijds de kwaliteit van de communicatie van de lokale overheid met de burgermaatschappij te verhogen. Concreet wordt binnen dit onderzoek een indicatorenlijst rond politieke participatie, de lokale participatiebarometer, opgemaakt en uitgetest bij een pilotgemeente, in casu Eeklo. Dit onderzoek loopt nog tot 30 november 2008.

5.4 Samenwerking met het federale niveau

Een goede afstemming tussen federale en Vlaamse beleidskeuzes blijft zeer belangrijk voor de verdere ontwikkeling van de steden.

Uit de besprekingen over de Stadsvernieuwingsprojecten en uit de overlegfora voor de Stadscontracten komt naar voor dat een aantal belangrijke hinderpalen (inzake wetgeving, fiscaliteit, gronden NMBS, huisvesting, ...) voor de realisatie van grote stadsprojecten zich op het federale niveau situeren. Ik zal deze knelpunten bundelen en via de Vlaamse Regering op het geijkte overlegniveau aankaarten.

5.5 Samenwerking met Europa

Stedelijke Ontwikkelingsprojecten in het kader van de Europese Structuurfondsen

Voor de vierde prioriteit “Stedelijke Ontwikkeling” in het EFRO (Europees Fonds Regionale Ontwikkeling) – programma 2007 – 2013 kunnen de 13 centrumsteden en het Vlaams Stedelijk gebied rond Brussel projecten indienen. Stedelijke Ontwikkelingsprojecten werden in deze context gedefinieerd als strategische projecten met een ruime actieradius (grootschalig) en ingrijpende invloed op de verdere ontwikkeling van stad en regio, waarbij economie en mobiliteit centraal staan.

De twee grootsteden Antwerpen en Gent blijven de mogelijkheid behouden om initiatieven in duidelijk achtergestelde buurten, voor te stellen zoals dat in de afgelopen programmaperiode het geval was.

Het Vlaamse Stedenbeleid volgt de uitvoering van EFRO, via vertegenwoordiging in het technisch comité en het toezichtscomité waakt erover dat de Stedelijke Ontwikkelingsprojecten die met EFRO-middelen gesubsidieerd worden kwaliteitsvol en integraal zijn. Versnippering van middelen over te veel en te kleinschalige projecten moet worden tegengegaan. De inzet van Europese middelen moet afgestemd worden op de doelstellingen van het Stedenbeleid, complementariteit met het Stedenfonds, Stadscontracten en Stadsvernieuwingsprojecten moet worden nagestreefd. Bundeling van middelen moet de hefboomfunctie van projecten verhogen en het stedelijk weefsel en de stedelijke dynamiek versterken.

In dit kader werd een horizontaal begrotingsartikel “cofinanciering multifunctionele projecten” gecreëerd dat ressorteert onder de bevoegdheid van Vlaams minister van begroting. De middelen worden hoofdzakelijk ingezet voor de stedelijke ontwikkelingsprojecten in synergie met Stadsvernieuwingsprojecten en Stadscontracten. Tevens wordt ervoor gepleit de Interregprojecten waaraan Vlaamse steden deelnemen te honoreren.

Op het comité van Toezicht van juli 2008 werden betreffende de multifunctionele projecten de volgende beslissingen genomen:

- Een verdeling van 80/20 zal gehanteerd worden: 80% voor stedelijke projecten, prioriteit 4 en 20% voor ruimtelijke omgevingsfactoren, prioriteit 3.

- Er is voorlopig geen maximumgrens per project. Het is echter niet de bedoeling een project volledig door het multifunctionele budget te financieren; het budget dient ter aanvulling van cofinanciering door de bevoegde minister(s).
- het multifunctionele budget zal eveneens kunnen aangewend worden voor projecten met thema stedelijke ontwikkeling in doelstelling 3 (Interreg).

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas),

Om Stadsvernieuwingsprojecten te optimaliseren en middelen hiervoor te bundelen, wordt een onderzoek verricht naar de mogelijkheden van JESSICA (zie deel III, punt 1.2).

EUKN + verbeterde samenwerking met het NICIS

In 2004 werd een tweejarig pilootproject voor een Europees kennisnetwerk opgestart, het zogenaamde European Urban Knowledge Network (EUKN). Het netwerk wil bestaande lokale, regionale, nationale en Europese netwerken samenbrengen, en wil lidstaten ondersteunen in de ontwikkeling van nationale netwerken. In 2007 werd het EUKN-project verlengd. Wat EUKN betreft zal aan het Kenniscentrum Vlaamse steden gevraagd worden om good-practices te verzamelen. De Engelse en Franse vertaling van de Stadsmonitor wordt in het najaar 2008 voor buitenlandse geïnteresseerden via EUKN op de website geplaatst.

Het Urbact II-programma

Het Urbact II-programma beoogt de verbetering van een duurzaam geïntegreerd stedelijk ontwikkelingsbeleid in het kader van de Lissabonstrategie. De projecten zullen kennis- en ervaringsuitwisseling stimuleren en gezamenlijke procedures en structuren uitbouwen om de effectiviteit van het stedelijk beleid te bevorderen. Nieuw voor de programmaperiode 2007-2013 zijn de 'Fast Track Option acties' waarbij netwerken ontwikkeld worden tussen steden en regio's met veel ervaring in een specifiek onderwerp en steden en regio's die deze ervaring willen opbouwen.

De twee prioriteiten zijn:

1. Steden, motoren voor groei en tewerkstelling (o.m. innovatie, kenniseconomie, ondernemerschap, tewerkstelling oudere werknemers, tewerkstelling en onderwijs)
2. Aantrekkelijke en samenhangende steden (o.m. ontwikkeling achtergestelde -brownfield- sites en binnensteden, sociale integratie, transportbeleid en duurzaam vervoer, milieu en stedelijke planning)

Op 16 november 2007 werd door Europa Economie rond Urbact een studiemoment georganiseerd waarop de 13 centrumsteden waren uitgenodigd. Dit studiemoment sloot aan op de Europa-dag die door het Vlaamse Stedenbeleid georganiseerd werd.

Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS)

De Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS) is een samenwerkingsverband dat tot doel heeft om de grensoverschrijdende samenwerking binnen de Europese Unie te bevorderen. Een EGTS bestaat uit een combinatie van lidstaten, regionale en lokale overheden en publiekrechtelijke instellingen. In tegenstelling tot vroegere structuren heeft een EGTS rechtspersoonlijkheid. Een EGTS heeft vooral als taak het uitvoeren van programma's of projecten voor territoriale samenwerking die de Gemeenschap cofinanciert (met name uit de structuurfondsen), het uitvoeren van acties voor territoriale samenwerking waarvan het initiatief ligt bij de lidstaten en hun regionale en lokale overheden.

Het decreet werd op 21 december 2007 goedgekeurd. Een voorbeeld van EGTS is deze van 'Eurometropool Rijsel (Lille) – Kortrijk – Doornik (Tournai)' die langs Belgische zijde bestaat uit de federale overheid, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Henegouwen, de provincie West-Vlaanderen en enkele intercommunales. Bedoeling is tot grensoverschrijdende samenwerking te komen bij de ontwikkeling van dit gebied, vooral op vlak van sociaal - economische cohesie.

Op 24 november 2008 wordt onder impuls van de stuurgroep Europa een studiedag georganiseerd "grensoverschrijdende en interterritoriale samenwerking".

Groenboek "Een nieuwe stedelijke mobiliteitsstructuur".

Het Europees Groenboek over mobiliteit "Een nieuwe stedelijke mobiliteitsstructuur" werd door de Europese Commissie op 25 november 2007 goedgekeurd om het debat op gang te brengen over de belangrijkste uitdagingen inzake stedelijke mobiliteit: vlot verkeer in groenere agglomeraties, slimmere mobiliteit en een toegankelijk en veilig stedelijk vervoerssysteem voor alle Europeanen. Met dit Groenboek wenst de Europese Commissie in samenwerking met alle betrokken partijen te onderzoeken welke belemmeringen een duurzame ontwikkeling in de weg staan en hoe die kunnen worden weggewerkt.

Er werd vanuit de steden een bijdrage geleverd aan het Vlaams standpunt betreffende het Groenboek Mobiliteit. Het team Stedenbeleid heeft de reacties van de steden gebundeld en bezorgd aan het bevoegde beleidsdomein om opgenomen te worden in het Vlaamse standpunt. In het najaar 2008 worden door de Europese Commissie de resultaten van de consultatieronde voorgesteld.

Charter van Leipzig

Op 24 mei 2007 stond de politieke aanneming van het Charter van Leipzig voor duurzame stedelijke ontwikkeling op de agenda tijdens de informele Europese ministersraad te Leipzig. Met het oog op duurzame stedelijke ontwikkeling, staat het Charter van Leipzig een integrale aanpak van grootstedelijke vraagstukken voor. Daarnaast wordt bepleit dat Europese Structuurfondsen beschikbaar zouden worden gesteld voor lokale projecten die uitgaan van een integrale aanpak.

Het Vlaamse Stedenbeleid volgt de implementatie van het Charter van Leipzig op. Vele van de aanbevelingen van het Charter van Leipzig zijn door de ontwikkelingen die het Vlaamse Stedenbeleid vanaf 2000 kende reeds verankerd. Tijdens het Franse voorzitterschap staat de verdere opvolging van het Charter van Leipzig op de agenda. Door het Vlaamse Stedenbeleid werden hiervoor reeds voorbereidende teksten geleverd.

Het onderzoek naar de evaluatiestudie voor de implementatie van JESSICA in Vlaanderen kadert eveneens in het streven van Vlaanderen om het Vlaamse Stedenbeleid nog efficiënter uit te bouwen in de geest van het Charter van Leipzig waarbij volgende doelstellingen worden onderschreven:

- Het beschikbaar stellen van Europese fondsen voor lokale projecten die een integrale aanpak omhelzen;
- Het beter laten samenwerken van departementen en het bundelen van financieringsstromen voor stedelijke ontwikkelingen;
- Het laten opstellen van integrale ontwikkelingsplannen door de steden, waarbij de lokale overheden de uitvoering van deze plannen coördineert. Bij het opstellen van de plannen moeten zowel nationale, regionale als lokale overheden betrokken worden, net als belanghebbende burgers en private organisaties. Op het lokale niveau moeten de vaardigheden ontwikkeld worden, bij alle partijen, om hun rol met verve te vervullen.

IV Begroting

Het Beleidsdomein B programma I “Stedenbeleid” omvat voor 2009 een totaal bedrag van 138.021.000 euro aan beleidskredieten.

Het overgrote deel van dit programma gaat naar het Stedenfonds en de ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten.

1 Stedenfonds

(basisallocatie 43.01)

Decreet van 22 december 2002

Het Stedenfonds heeft de opdracht om Vlaamse steden financieel te ondersteunen bij het voeren van een duurzaam Stedenbeleid. Het Stedenfonds richt zich tot de grootsteden Antwerpen en Gent, de regionale steden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, die optreedt als bevoegde instelling voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Met het Stedenfonds wil de Vlaamse Regering, samen met deze steden en de VGC, de volgende doelstellingen realiseren:

1° de leefbaarheid van de steden verhogen, zowel op stadsniveau als op wijkniveau;

2° de dualisering tegengaan;

3° de kwaliteit van het democratisch besturen verhogen.

Voor de uitvoering van het Stedenfonds sluit de Vlaamse Regering beleidsovereenkomsten af met de bovenstaande steden.

Tabel:

	2008	2009
	Krediet	Krediet
GVK	119.226.000	123.424.000
GOK	119.226.000	123.424.000

Uitvoering 2008:

Het totale krediet van 119.226.000 euro werd vastgelegd. De middelen van het Stedenfonds worden jaarlijks volledig uitbetaald in drie schijven. De eerste en tweede schijf voor 2008 zijn uitbetaald. De derde schijf wordt uitbetaald in het najaar.

Raming 2009:

Het krediet Stedenfonds groeit, evenals het Gemeentefonds, met 3,5% ten opzichte van 2008. Het krediet Stedenfonds 2009 bedraagt 123.424.000 euro en wordt volledig uitbetaald in 2009.

2 Ondersteuning van stadvernieuwingsprojecten

(basisallocatie 43.02)

Decreet van 22 maart 2002 houdende de ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten.

De Vlaamse overheid wil steden financiële ondersteuning bieden bij de realisatie van goed onderbouwde en doordachte Stadsvernieuwingsprojecten met multifunctioneel karakter.

Het moet gaan om projecten die een hefboomfunctie hebben in een buurt, wijk of stadsdeel en voor een nieuwe dynamiek kunnen zorgen.

Volgende steden kunnen projecten indienen: de grootsteden Antwerpen en Gent, de regionale steden (Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout), de provinciale steden (Aarschot, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Halle, Herentals, Ieper, Knokke-Heist, Lier, Lokeren, Mol, Oudenaarde, Ronse, Sint-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Vilvoorde en Waregem) en de VGC.

Vanaf 2007 werd er binnen programma BI een nieuwe basisallocatie voorzien waarop jaarlijks een krediet voor de Stadsvernieuwingsprojecten wordt ingeschreven (basisallocatie 43.02).

Voor een derde oproep 2007–2009 werd ongeveer 30.000.000 euro voorzien in de meerjarenbegroting. De oproep werd gelanceerd eind 2006. Er werd een shortlist opgemaakt van 15 projecten die in aanmerking komen voor projectsubsidiëring. Daarnaast wordt aan 10 projecten middelen voor conceptsubsidie gegeven. Het betreft hier projecten met potentieel waarvan echter het ontwerp nog niet rijp werd bevonden voor uitvoering. Om aan het ontwerp meer gestalte te geven wordt met het oog op capacity-building een conceptsubsidie toegekend.

Tabel

	2008	2009
	Krediet	Krediet
GVK	10.704.000	12.855.000
GOK	4.268.000	6.585.000

Uitvoering 2008:

In de begroting 2008 werd 10.704.000 euro ingeschreven voor de ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten.

Bij beslissing van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 werden 15 projecten voorlopig geselecteerd. 3 van deze projecten werden bij beslissing van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 definitief goedgekeurd. De 12 overige projecten worden in 2008 of in 2009 definitief goedgekeurd.

Bij beslissing van 6 juli 2007 van de Vlaamse Regering werd eveneens conceptsubsidie toegezegd aan 10 projecten waarvan er 6 aangerekend werden op het begrotingskrediet van jaar 2007 en 4 op het begrotingskrediet 2008.

Raming 2009

In de begroting van 2009 wordt 12.855.000 euro ingeschreven voor Stadsvernieuwingsprojecten. In 2009 wordt een ordonnanceringskrediet voorzien van 6.585.000 euro.

3 Werkingsuitgaven stedenbeleid

(basisallocatie: 12.02)

De werkingskosten zijn bestemd voor de dagelijkse werking van de administratie wat de uitvoering van het Stedenbeleid betreft.

	2008	2009
	Krediet	Krediet
NGK	378.000	283.000

Uitvoering 2008

Het krediet werd tegenover 2007 uitgebreid met 150.000 euro voor externe ondersteuning van het team Stedenbeleid bij de opvolging van de Stadscontracten en ondersteuning bij de Stadsvernieuwingsprojecten.

In het voorstel van budgetcontrole 2008 werd 102.000 euro bijgevoegd. Vooral door de organisatie van de Kerngroep en Werkgroep Participatie (een 20-tal vergaderingen) liggen de werkingskosten hoger dan de andere jaren. Ter aanvulling werd een bedrag van 102.000 euro van basisallocatie 33.01 bijgevoegd.

In 2008 worden hierop aangerekend: de ondersteuning van het team Stedenbeleid door een extern bureau voor de begeleiding van Stadscontracten en Stadsvernieuwingsprojecten; onkosten voor de jury Stadsvernieuwingsprojecten; bijeenkomsten met de steden rond de Stadscontracten en rond de communicatiecampagne; vergaderingen van de Werkgroep Participatie; bekendmaking en organisatiekosten van de Stadsklassendag; de jurering van de “Thuis in de stad”-prijs; organisatiekosten Masterclass; de organisatie van de ‘Europa’dagen, enz...

Raming 2009

In 2009 wordt op deze basisallocatie 283.000 euro ingeschreven. 150.000 euro hiervan is zoals in 2008 bestemd voor externe ondersteuning van het team Stedenbeleid bij de opvolging van de Stadscontracten en ondersteuning bij de Stadsvernieuwingsprojecten.

Het resterende bedrag zal gebruikt worden voor gelijkaardige uitgaven als in 2007 alsook voor de organisatie van het congres Stadsmonitor en het congres over Stadsvernieuwing in Vlaanderen.

4 Studiekosten en onderzoeksopdrachten in het kader van het Stedenbeleid

(basisallocatie 12.03)

Het krediet wordt aangewend voor het realiseren van onderzoeken rond verdere uitdieping van de noden van het Stedenbeleid.

Tabel

	2008	2009
	Krediet	Krediet
GVK	207.000	207.000
GOK	299.000	299.000

Uitvoering 2008

In 2008 worden volgende studiekosten/onderzoeken op deze basisallocatie aangerekend: het pilootproject Stadsklassen, de onderzoeksopdracht conceptsubsidie stadsvernieuwing, begeleiding overdracht van de Stadsmonitor.

Raming 2009

Voor 2009 werd een bedrag ingeschreven van 207.000 euro. Dit bedrag zal eveneens besteed worden aan studiekosten en onderzoeksprojecten die uitgevoerd worden in het kader van het Stedenbeleid. De gekozen projecten moeten een directe en aantoonbare meerwaarde opleveren ter ondersteuning van het beleid van de steden.

5 Allerhande uitgaven in verband met communicatie

(basisallocatie 12.04)

Tabel

	2008	2009
	Krediet	Krediet
NGK	134.000	136.000

Uitvoering 2008

Op de begroting van 2008 werden onderzoeken uitgevoerd naar de bekendheid van de merknaam “Thuis in de stad” en de effecten van de gevoerde campagne. De middelen voor communicatie worden ook aangewend voor de aanmaak van folders en de drukkosten van publicaties.

Raming 2009

Het krediet voor 2009 bedraagt 136.000 euro. De algemene uitgangspunten voor de communicatie blijven onveranderd.

6 Communicatie stedenbeleid

(basisallocatie 12.05)

Decreet van 22 december 2002

Artikel 7 van het decreet tot vaststelling van de regels inzake de werking en verdeling van het Vlaams Stedenfonds van 13 december 2002 geeft aan dat jaarlijks van het budget Stedenfonds 700.000 euro wordt voorafgenomen voor vorming, sensibilisering en communicatie. Die voorafname wordt ingeschreven in het programma BI op basisallocatie 12.05.

	2007	2008
	Krediet	Krediet
NGK	700.000	700.000

Uitvoering 2008

De middelen voor 2008 bedragen 700.000 euro en worden voor de kosten voor communicatiebureaus, aankoop van mediaruimte, onderhoud website, aanmaak informatiebrochures en ontwikkelen van vormingsinitiatieven aangewend.

De evenementen en acties die ontwikkeld worden samen met de steden om de steden te promoten worden op deze basisallocatie aangerekend.

In 2008 wordt ook op deze basisallocatie de survey Stadsmonitor aangerekend.

Raming 2009

Het krediet 2009 wordt aangewend voor de verderzetting van de communicatiecampagne met de focus op wonen en Stadsvernieuwingsprojecten. Het kader van de communicatiecampagne wordt uitgetekend door een extern bureau. Steden zullen actiever bij de uitvoering van de campagne betrokken worden.

7 “Thuis in de Stad”-prijs

(basisallocatie 43.03)

De subsidie is bestemd voor de jaarlijkse “Thuis in de stad”-prijs. De prijs wordt toegekend op basis van een vooraf vastgesteld wedstrijdreglement. Dit reglement bevat welomschreven criteria die door een wedstrijdjury beoordeeld worden.

Tabel:

	2008	2009
	Krediet	Krediet
NGK	175.000	175.000

Uitvoering 2008

In 2008 omvat de prijs drie categorieën:

- De prijs categorie 1 bedraagt 125.000 euro en gaat naar een geïntegreerd infrastructureel project dat de stad zowel ruimtelijk als fysiek verandert en waarbij verschillende aspecten van stedelijkheid aan bod komen.
- De prijs categorie 2 bedraagt 25.000 euro en het thema wordt jaarlijks bepaald. Voor 2008 is het thema “een innovatief project met betrekking tot kinderen en jongeren dat door de stad geïnitieerd of ondersteund wordt en dat bijdraagt tot een kindvriendelijke stedelijkheid”.
- De prijs categorie 3 bekroont maximaal 2 vernieuwende bewoners-, buurt- of wijkinitiatieven. Voor deze prijscategorie is 25 000 euro voorzien die verdeeld wordt over maximaal 2 projecten.

De oproep tot kandidatuurstelling voor de prijzen is gelanceerd op 1 juni 2008.

De prijzen 2008 voor een bedrag van 175.000 euro worden in het najaar uitgereikt.

Raming 2009

In de begroting van 2009 wordt 175.000 euro ingeschreven.

De oproep en de uitreiking van de prijs volgt dezelfde procedure als in 2008.

8 Subsidies voor originele en innoverende projecten in steden

(basisallocatie: 33.01)

Het betreft hier vanaf 2007 een nieuwe basisallocatie.

Op deze basisallocatie wordt een budget aangerekend voor het ondersteunen van vernieuwende en levenskrachtige projecten die uit de gemeenschap, in casu het buurt- of verenigingsleven zelf komen. Deze subsidiering geeft tevens mee invulling aan het verspreiden van good practices.

Tabel

	2008	2009
	Krediet	Krediet
NGK	0	101.000

Uitvoering 2008

Vermits de projecten gesubsidieerd met kredieten 2007 nog lopen worden de kredieten 2008 bij de budgetcontrole 2008 overgeheveld naar BI, basisallocatie 12.02, vooral om de organisatiekosten van de Werkgroep Participatie te dekken.

Raming 2009

In de begroting 2009 wordt 101.000 euro ingeschreven. De lopende projecten 2007 – 2008 worden door het team Stedenbeleid geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie en van de bevindingen van de werkgroep participatie, zal invulling gegeven worden aan deze basisallocatie.

9. Subsidie aan het Kenniscentrum Vlaamse steden

(nieuwe basisallocatie vanaf 2008: 33.02)

Tabel

	2008	2009
	Krediet	Krediet
NGK	100.000	140.000

Het Kenniscentrum Vlaamse Steden werd opgericht als interlokale Vereniging in 2007 door de 13 centrumsteden.

Het Kenniscentrum is een belangrijke partner voor het Vlaamse Stedenbeleid. In 2008 werd met het Kenniscentrum Vlaamse Steden een eerste samenwerkingsprotocol afgesloten. Ook in 2009 zal een samenwerkingsprotocol worden afgesloten en zullen de acties die het Kenniscentrum uitvoert gedetailleerd omschreven worden.

V Regelgevingsagenda

Nihil

VI Samenvatting van geplande beleidsmaatregelen voor 2008-2009

Verhogen van de leefbaarheid van de steden en dit zowel op stadsniveau als op wijkniveau.

- Opvolging van beleidsovereenkomsten Stedenfonds 2008–2013 met de 13 centrumsteden en de VGC.
- Opvolging van de beleidsovereenkomsten Stedenfonds 2003 – 2007 met de 13 centrumsteden en de VGC.
- Ondersteuning Stadsvernieuwingsprojecten, afsluiten van overeenkomsten projectsubsidie aan te rekenen op de begroting 2008 en 2009, opvolging van uitvoering van de lopende projectsubsidies en conceptsubsidies.
- Onderzoek JESSICA: zoeken naar nieuwe manieren om stadsvernieuwing op een wat langere termijn te financieren, met behoud van de huidige kwaliteitscriteria. Hierbij wordt ook gezocht naar een bundeling van kennis en dienstverlening.

Verhogen van het samenleven in diversiteit en versterken van het democratisch draagvlak in de steden.

- “Werkgroep Participatie” van 15 juni 2007 tot december 2008 met als doel het versterken van de lokale besturen in hun competentie inzake participatief bestuur en het ontwikkelen, samen met de steden, van beleidsaanbevelingen participatie. Formuleren van aanbevelingen
- Het ondersteunen van projecten die uitmunten door hun originaliteit of hun innovatief karakter op het vlak van stedelijkheid in 2009.

Verhogen van de kwaliteit van het bestuur in de steden.

- De actualisatie, verdere ontwikkeling en bekendmaking van de Stadsmonitor als beleidsinstrument voor de steden bij het maken van hun strategische keuzes.
- Organisatie van een congres Stadsmonitor.
- Onderzoek (2008–2009) naar gepaste strategische managementsmodellen (SBOV) voor de 13 centrumsteden.
- Coaching stadsprojecten: begeleiding van projectsubsidies begeleidingen van projecten conceptsubsidie.
- Organisatie van een Masterclass Stadsprojecten.
- Organisatie van een Discussieplatform “rasterstad en stadsregionale samenwerking”, formulering van aanbevelingen.
- Begeleiding van de steden inzake Europa, Organisatie van Europa-dagen, opvolging opdracht Kenniscentrum Vlaamse steden inzake Europa.

Verhogen van de positieve beeldvorming van de steden.

- Optimalisering van de website met een interactief digitaal platform voor het efficiënt opvolgen van Stadsvernieuwingsprojecten en Stadscontracten.
- Communicatiecampagne die gerealiseerd wordt in en door de steden zelf om het wonen in de stad te promoten.
- Uitreiking “Thuis in de stad”-prijs.
- Organisatie van het pilotoproject Stadsklassen, dat praktische info en inspiratie biedt aan andere steden om ook stadsklassen te organiseren.

Sterkere steden door samenwerking op verschillende bestuursniveaus

- Overleg met de steden, VGC bij de ontwikkeling van de acties Stedenbeleid. Uitbouw van het partnerschap.
- Samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden en het verlenen van opdrachten aan het Kenniscentrum.
- Afsluiten en opvolgen van de Stadscontracten waarmee de Vlaamse Regering aangeeft integraal te willen werken en als één Vlaamse Regering naar buiten treedt.
- Verhoogde samenwerking andere beleidsdomeinen

- Samenwerking met het federale niveau. Knelpunten die de steden ervaren op federaal niveau bij het uitvoeren van de Stadscontracten en Stadsvernieuwingsprojecten aankaarten op federaal niveau.
- Opvolging van EFRO, Prioriteit 4, stedelijke ontwikkeling en aanwending van middelen multifunctionele projecten bestemd voor stedelijke ontwikkeling.
- deelname aan EUKN.

VII Samenvatting beleidsmaatregelen die reeds gerealiseerd zijn van 2004 tot nu

Verhogen van de leefbaarheid van de steden en dit zowel op stadsniveau als op wijkniveau.

- Opvolging beleidsovereenkomsten Stedenfonds 2003–2007.
- Afsluiten en opvolgen van de beleidsovereenkomsten 2008 – 2013.
- Organisatie van de visitatiecommissie Stedenfonds 2005 en opvolging van de aanbevelingen en bevindingen.
- Ondersteuning Stadsvernieuwingsprojecten.
 - tweede oproep: goedkeuring van 9 projectsubsidies en 6 conceptsubsidies.
 - derde oproep: Voorzien in de meerjarenbegroting van een bedrag van ongeveer 30 miljoen voor de periode 2007–2009.
 - Definitieve goedkeuring van 3 projectsubsidies, voorlopige selectie van 12 projectsubsidies en toekenning van conceptsubsidie aan 10 projecten.
- Wijziging decreet houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten van 22 maart 2002. Gewijzigd bij de decreten van 19 december 2003, 24 december 2004 en 22 december 2006.
- Uitvoeringsbesluit betreffende de subsidiëring Stadsvernieuwingsprojecten van 16 maart 2007 waardoor de stadsprojecten meer kwaliteitsvol begeleid worden. Het uitvoeringsbesluit van 5 juli 2002, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 13 juni 2003 en 19 maart 2004 werd hierbij opgeheven.
- Start van een onderzoek naar de mogelijke implementatie van JESSICA in Vlaanderen.

Verhogen van het samenleven in diversiteit en versterken van het democratisch draagvlak in de steden.

- Oprichting van een “Werkgroep Participatie” op 15 juni 2007 met als doel het versterken van de lokale besturen in hun competentie inzake participatief bestuur en het ontwikkelen, samen met de steden.
- Aanbevelingen participatie.
- Het ondersteunen van projecten vanaf 2007 die uitmunten door hun originaliteit of hun innovatief karakter op het vlak van stedelijkheid en die kaderen binnen de doelstellingen van het Stedenbeleid.

Verhogen van de kwaliteit van het bestuur in de steden

- De actualisatie 2006, de verdere ontwikkeling via onderzoeksopdrachten en bekendmaking van de Stadsmonitor als beleidsinstrument voor de steden bij het maken van hun strategische keuzes.
- Onderzoek (2007-2008) naar gepaste strategische managementsmodellen (SBOV) voor de 13 centrumsteden
- Voorzien in coaching stadsprojecten (besluit Vlaamse Regering van 16 maart 2007) en organisatie Masterclass Stadsprojecten.

Verhogen van de positieve beeldvorming van de steden.

- Communicatiecampagnes: 2006 fotowedstrijd, communicatiecampagne; 2007 “Nomineer je favoriete plekje”.
- Uitreiking Thuis in de stadprijs 2004, 2005, 2006, 2007.
- Organisatie van het pilotoproject Stadsklassen 2007-2009, dat praktische info en inspiratie moet bieden aan andere steden om ook Stadsklassen te organiseren.

Sterkere steden door samenwerking op verschillende bestuursniveaus.

- Overleg met de steden, VGC en VVSG bij de ontwikkeling van de acties Stedenbeleid. Uitbouw van het partnerschap.
- Samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden vanaf 2007. Afsluiten van samenwerkingsprotocol in 2008.
- Beslissing Vlaamse Regering tot opmaak van Stadscontracten (20 juli 2006) waarmee de Vlaamse Regering aangeeft integraal te willen werken en als één Vlaamse Regering naar buiten treedt.

- Afsluiten van de Stadscontracten met de 13 centrumsteden dd. 14 december 2007.
- Samenwerking met het federale niveau in het kader van de Interministeriële Conferentie Huisvesting en Stedenbeleid.
- Het invullen van een de prioriteit “Stedelijke Ontwikkeling” in het operationeel programma voor de besteding van de EFRO-fondsen 2007–2013. Het operationeel programma werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 16 mei 2007. Adviesverlening voor EFRO-projecten, prioriteit 4, stedelijke ontwikkeling
- Deelname aan EUKN;
- Onderschrijven van het Charter van Leipzig, JESSICA-onderzoek.

VIII Moties en resoluties Vlaams Parlement

MOTIE VAN AANBEVELING

**van de heer Sven Gatz, mevrouw Cathy Berx, de heer Jan Roegiers,
mevrouw Michèle Hostekint en de heer Gino De Craemer**

Stuk 1390 (2007-2008) – Nr. 22

Het Vlaams Parlement,

– gehoord de bespreking van de beleidsbrief Stedenbeleid

– Beleidsprioriteiten 2007-2008;

– gehoord het antwoord van minister Marino

Keulen;

– overwegende dat het Stedenbeleid voor Vlaanderen
een sterke stimulans betekent, onder meer op het vlak van leefbaarheid, economische ontwikkeling,
innovatie en creativiteit;

– vraagt de Vlaamse Regering:

1° het Stedenbeleid verder uit te bouwen met de nadruk op een sterk partnerschap tussen de
Vlaamse Regering en de steden;

2° aandacht te hebben voor de plaats van de Vlaamse steden in een Europese context, in
het bijzonder inzake de mogelijke financiering door de Europese Unie;

3° het debat over stadsregionale samenwerking tussen de steden en hun hinterland verder te
kaderen en te stimuleren.

Sven GATZ

Cathy BERX

Jan ROEGIERS

Michèle HOSTEKINT

Gino DE CRAEMER

Antwoord:

De uitwerking van het Vlaamse Stedenbeleid ligt in de lijn van bovenstaande vragen. Het antwoord op
deze vragen is omstandig terug te vinden in de beleidsbrief.

Voor punt 1 verwijzen we naar deel III, punt 5 van de beleidsbrief.

Voor punt 2 verwijzen we naar deel III, punt 3.6 en deel III, punt 5

Voor punt 3 verwijzen we naar deel III, punt 3.5

Marino KEULEN,

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering
